

jaargang 52 nummer 6
23 maart 2026
driewekelijks blad
erkeningsnummer p706128
afgiftekantoor Leuven

onafhankelijk studentenblad

vetcr

Demir knipt door

In gesprek over besparingen, de harde knip en gazetten

In deze editie

4 Hoe wordt de lijst van Erasmusbestemmingen bepaald?

4 DICTERBIJ
in het zweet uws aanschijs

5 Opleiding Materiaalkunde trekt nauwelijks nog studenten aan

6 Interview Zuhal Demir: 'Slechts 28 procent behaalt een bachelor in drie jaar tijd'

10 Geen paniek, wel muziek: brandveiligheid tijdens het uitgaan

12 Deze internationale proffen trokken naar de KU Leuven: 'Leuven is zo klein, dat maakt echt een verschil voor mij'

16 Otto-Jan Ham: 'Ik zou de slechtste blokker ever zijn'

18 HET PUNT VAN DE PROF
Hoe schrijven in je moedertaal kan bijdragen aan je academische ontwikkeling

19 SPLINTER
Lezen we beter gewoon geen kranten meer?

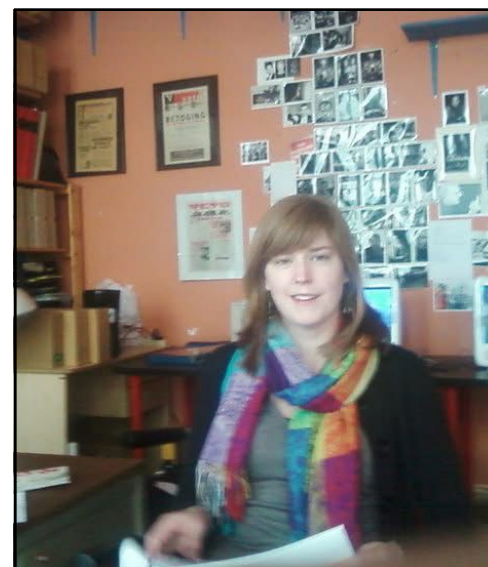
22 Interview Nathalie Smuha: Al zet democratie onder druk: 'Het gaat over wie mag bepalen wat de waarheid is'

25 Interview Jelle Denturck: 'Wat in Dressed Like Boys zit, zat al lang in mij'

28 Harvards heetste hangijzer: waarom is Steven Pinker zo controversieel?

30 Is dans vergankelijk? 'De bewegingen verdwijnen op het moment dat ze gemaakt worden'

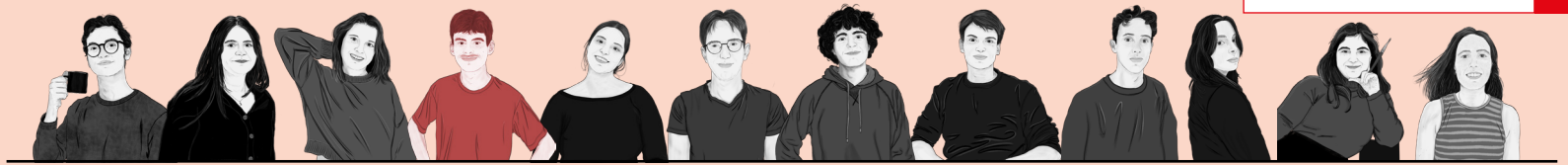
32 DE NAVRAAG
Michelle Haas: 'Weerbaarheid is meer dan de bokscub van Dries Van Langenhove'

In memoriam
Elisabeth Vanderveken

17/02/1987 – 26/02/2026

Geliefde Vetomedewerker 2009–2010
Snedige spreker op de Algemene Vergadering van LOKO
Prachtige mama
Fiere feministe
Toegewijde therapeute van heel wat zoekende zielen
Liefste vriendin

Demir wil cijfermatig beleid, maar staart zich blind op één percentage

Zuhal Demir belooft steeds een minister te zijn van de cijfers. Een krant slaat Demir nooit open, beweert ze in deze editie. Ze houdt het naar eigen zeggen op data, 'wetenschappelijke studies en de nota's van de administratie en van raadgevers.' Ministers zouden dat vaker moeten doen, vindt ze.

Wat het hoger onderwijs betreft, is er één cijfer dat haar zorgen baart. Haar kabinet berekende dat het aantal studenten dat in drie jaar tijd een bachelor aan een Vlaamse hogeschool of universiteit behaalt, 28 procent bedraagt.

Het wereldwijde gemiddelde, berekend door de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling, ligt op 43 procent. Enkele landen met een hoog percentage selecteren actief aan de poort, maar goed. De studie-efficiëntie in Vlaanderen mag best hoger. Als de minister stelt dat ook studenten daar bezorgd over moeten zijn, maakt ze een valabel punt. Het nastreven van een hoger studierendement, daar kunnen ook wij niet tegen zijn.

Een van haar raadgevers ging daarom aan de slag met het uitdenken van een nieuw beleid rond studievoortgang. Dat dat 'voortontwerp tot decreet' na een lek in *De Morgen* en *Veto* belandde, kan de minister die geen kranten leest, niet appreciëren. Het ging

slechts om een 'denkoefening', klonk het toen al. De minister heeft niet graag dat de pers daarover schrijft. Jammer.

Volgens het ontwerp zouden alle studenten die niet onder een uitzonderingscategorie vallen, elk jaar minstens 54 studiepunten moeten opnemen. Wie twee jaar op rij niet voor minstens tachtig procent van de vakken zou slagen, zou – mits de uitzonderingen – een opleiding moeten staken.

Nog voor de cijfers echt richting kunnen geven, navigeert de minister al in één richting

Hoewel het kabinet nog steeds over een 'denkoefening' spreekt, wordt het basiskader wel heel concreet. Een kabinetsmedewerker verdedigde de minimumgrens van 54 bijvoorbeeld op een open vergadering van de Vlaamse Vereniging van Studenten. De tachtig procent, vernemen we uit goede bron, ligt minder vast. Het basiskader wel.

Dat is te vroeg, want de *time to graduation* toont enkel aan dat er een probleem is. Voor

de oplossing heeft Demir nog geen data. Over de werking van de harde knip – een uitbreiding van het mijlpaalsysteem over heel Vlaanderen, ingevoerd door haar voorganger Ben Weyts in 2022 – bestaan er nog geen harde cijfers. Die komen er pas in de loop van de volgende dagen.

Toch werd al nagedacht over een minimumgrens van 54 studiepunten en 80 procent. Nog voor de cijfers echt richting kunnen geven, navigeert de minister al in één richting. Enkel een verstrenging van de studievoortgangsmaatregelen lijkt bespreekbaar.

Over de uitwerking van alternatieven vangen we niets op. Een betere begeleiding van leerlingen die het middelbaar verlaten. Een aanpak van het dramatisch hoge aantal studenten per onderwijsondersteuner aan de Vlaamse universiteiten. Ook op dat vlak hinkt Vlaanderen achterop op de rest van de wereld. Ook zo'n maatregelen kan je verantwoord op basis van de *time to graduation*.

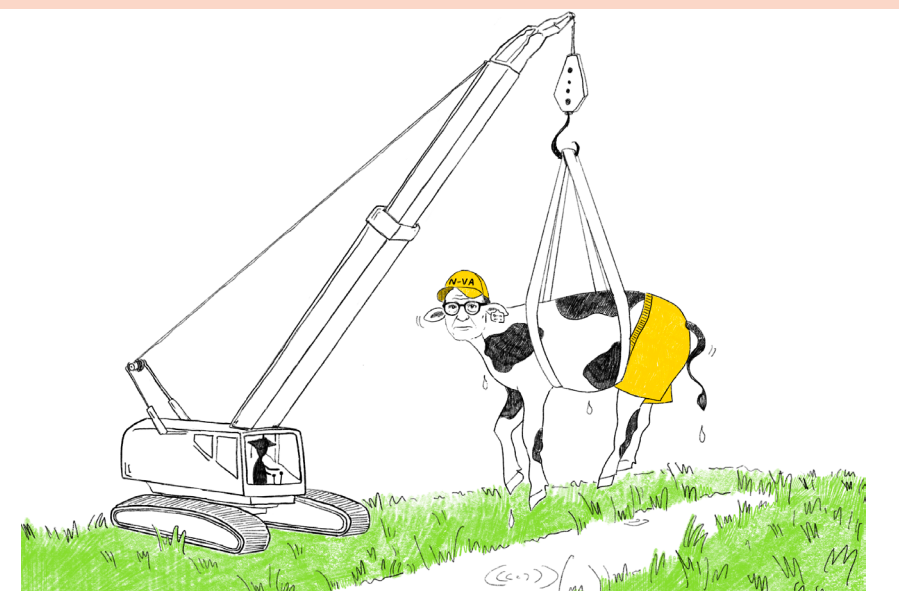
Toch staat de richting van de minister al vast: de studievoortgang moet strenger. Eén percentage mag nooit leiden tot een tunnelvisie. ☹

Pieterjan Douchy is redacteur Onderwijs. Het editoriaal wordt gedragen door de voltallige redactie.

Cartoon van de maand

Studenten wanneer studieduur aangehaald wordt:

© Judith Dodd

Hoe wordt de lijst van Erasmusbestemmingen bepaald?

Erasmusbestemmingen verschillen sterk over de richtingen en faculteiten heen. Wie beslist waar je als student op Erasmus kan gaan? Aan welke kenmerken van de partneruniversiteiten wordt er belang gehecht? ISABELA RIGOLIN TORRES

DE VRAAG VAN DE MAAND

© Miro Vermeulen

Wie een persoon aan een bureau voor ogen heeft die eenzaam en willekeurig een lijst met Erasmusbestemmingen opstelt, vergist zich zeer. De bestemmingen zijn historisch gegroeid, sinds het prille begin van het Erasmusprogramma in de jaren tachtig.

'Veel van de samenwerkingen met buitenlandse universiteiten zijn ontstaan door de persoonlijke contacten van professoren', zegt Hilde Groenen, hoofd van het Facultair Bureau Stages en Mobiliteit van de faculteit Geneeskunde. 'De professoren gingen samenzitten met buitenlandse collega's die ze al kenden, bijvoorbeeld doordat ze er al eens onderzoek mee hadden gedaan of omdat ze elkaar waren tegengekomen op een congres. Ze bespraken dan of een samenwerking tussen hun universiteiten mogelijk en wenselijk zou zijn.'

Inhoudelijke equivalentie

Eén van de belangrijkste factoren voor een samenwerking met andere universiteiten is de inhoudelijke equivalentie. Het niveau in het buitenland moet aan dezelfde standaard als die van de KU Leuven voldoen. Daarvoor wordt onder andere gekeken naar de ranking van de buitenlandse universiteit.

'De vakken die de studenten in het buitenland volgen moeten aansluiten bij de vakken hier', zegt Pascale Conard, van Externe Relaties, Communicatie en Internationaal beleid van de faculteit Ingenieurswetenschappen. 'Bij de meeste universiteiten waarmee de faculteit een samenwerkingsovereenkomst heeft, is dat haalbaar voor meerdere opleidingen, maar soms is het aantal plaatsen beperkt.'

Meerwaarde

Per faculteit wordt er gelet op wat een meerwaarde zou zijn voor de richtingen zelf. Zo wordt er bij Geneeskunde voorrang gegeven aan de kwaliteit van klinische stages. 'Het gezondheidstelsel in Afrika is zeer verschillend van het onze, iets waar onze studenten veel uit kunnen leren', zegt Groenen.

'Ik kan me voorstellen dat voor Archeologie het Midden-Oosten interessant is of de grote cultuursteden voor Architectuur, en bij Letteren kan China een interessante bestemming zijn voor de studenten Sinologie', aldus Groenen. ☺

De vraag van de maand

Elke maand beantwoordt *Veto* een studentikoze vraag. Wil jij dat we iets voor je uitzoeken? Stuur dan een mailtje naar veto@veto.be.

dichterbij: **Simeon Duwel**
in het zweet uws aanschijns

alle scharlaken schepping is overbodig
wij verbannen haar tot de rechterkamer —
ik stel haar vrij

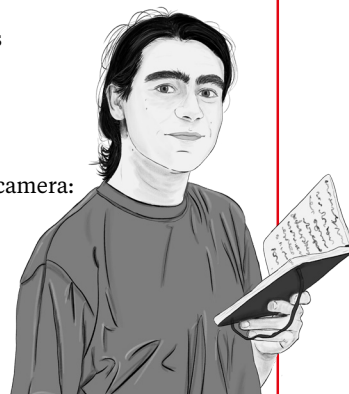
het vrije woord is mij ontnomen etc.
Ik ontkom niet aan de opgelegde leegte.
Met niets vul ik uw holtes.
Liep er niets fout, dan las u dit niet.
het ligt in het glas om stukgegooid te worden.
De os nu slager, de drank nu kots,
het rood nu vrij.

Het ligt in het glas te sterven:
een vliegje in het sap
Ik tel niet verder want ik tel verder niet.
kroonkurken zo hard in mijn linkerpalm geperst
tot de glashuid barst en
de scharlaken schepping geboren is.

en wij worden weer vruchtwater en as
altijd het kloppen van de buurman
het opdrijven van de prijs

tot de scharlaken schepselen
mijn arm en hoofd verteren
en ik, vertederd, mag lachen naar de camera:
ze heeft me beet;
ik heb verloren.

**Simeon Duwel is student
Wiskunde aan de KU Leuven.**

© Sousanna Zacharian

Studenten gezocht! Opleiding Materiaalkunde trekt nauwelijks nog studenten aan

Bachelorstudenten Ingenieurswetenschappen kiezen sinds dit academiejaar niet meer twee, maar slechts één afstudeerrichting. Daarom lijkt de kans groot dat het aantal bachelorstudenten Materiaalkunde drastisch zal dalen. PIETER-JAN BOSSUYT

© Sabine Mosman

Met zeven zijn ze, de studenten die dit academiejaar kozen voor de afstudeerrichting Materiaalkunde binnen de bachelor ingenieurswetenschappen. Dat is een kleinere instroom dan de vorige jaren.

Dat zit zo: Tot vorig academiejaar kozen ingenieursstudenten na drie semesters een hoofd- en nevenrichting. Voor Materiaalkunde leverde dat typisch een handvol studenten op in de hoofdrichting, aangevuld met een aanzienlijk grotere groep studenten in de nevenrichting.

Exit nevenrichting

Sinds dit academiejaar is dat anders. De nevenrichting is afgeschaft en studenten kiezen nu slechts één 'afstudeerrichting'. Nu het departement niet meer kan rekenen op de studenten uit de nevenrichting, rijst de vraag of er voldoende studenten zullen zijn om de aulabanken van de bachelor te vullen. 'Dit is een nieuwe situatie en we houden de vinger aan de pols', zegt professor Bart Blanpain, voorzitter van het departement Materiaalkunde.

In 2020 daalde het totaal aantal studenten in de hoofdrichting tot acht. Dat getal stigde nadien traag, maar gestaag. Niettemin blijft het verschil met populaire richtingen als Elektrotechniek of Werktuigkunde groot. Zij trekken al jaren het meeste studenten aan.

Aantrekkelijke industrie

Niettemin is Blanpain hoopvol en vastberaden het tij te keren. Zo moet een samenwerking met de studentenkring VTK de materiaalkundige industrie meer in de kijker zetten. 'Er is heel wat aantrekkelijke Vlaamse industrie. We moeten duidelijk maken aan de eerstejaars dat een carrière in de materiaalkunde veel kansen biedt, ook internationaal.'

Tijdens hun tweejaarlijkse 'promotour' zoekt het departement contact met dat werkveld. 'De alumni die we daar treffen zijn stevast enthousiast over hun opleiding', zegt Blanpain.

Een tweede onderdeel van de strategie is om het eerstejaarsvak materiaalkunde aantrekkelijker te maken. Dat is immers het uithangbord van de opleiding voor de bachelorstudenten. Daarom komen zij sinds vorig jaar tijdens een demonstratie in het departement in contact met het nieuwste onderzoek. 'Zo tonen we de studenten dat materiaalkundig onderzoek wel degelijk bijzonder relevant is', aldus Blanpain.

Het valt af te wachten wat de afschaffing van de nevenrichting zal betekenen voor de masteropleidingen van het departement Materiaalkunde. Feit is dat het departement een erg internationale uitstraling heeft en al jaren heel wat internationale masterstudenten aantrekt. ☺

Hoofd-en nevenrichtingen

Tot vorig jaar combineerden bachelorstudenten Ingenieurswetenschappen een hoofd-en nevenrichting. Er waren zeven hoofdrichtingen en elke hoofdrichting bood een gelijknamige nevenrichting aan.

Sinds dit academiejaar bestaan de nevenrichtingen niet meer en kiezen de studenten één programma: de afstudeerrichting.

Zuhal Demir

over besparingen, studievoortgangsmaatregelen en de lerarenopleiding

'Slechts 28 procent behaalt een bachelor in drie jaar tijd. Daar moeten we iets aan doen'

Zuhal Demir is anderhalf jaar minister van Onderwijs. Dit semester profileert ze zich sterk op het beleid van hogescholen en universiteiten. 'Als er problemen zijn, dan bel je niet naar Veto, maar naar de minister', vertelt ze in haar eerste interview over hoger onderwijs. WILLEM BAKELANTS, PIETERJAN DOUCHY

Wat is links tegenwoordig? Ik doe niet mee aan dat links-rechts-verhaal', zegt minister van Onderwijs Zuhal Demir (N-VA) als we haar uitdagen en vragen of de universiteiten te links zijn geworden. 'Universiteiten zijn bij uitstek de plek waar verschillende ideeën aan bod moeten komen, of die nu "links" of "rechts" zijn.' Over dat hoger onderwijs gaat ze met ons in gesprek.

De onderwijsminister heeft ons daarvoor ontvangen in haar bureau. 'De mensen van Veto', zegt ze. 'Zitten jullie nog steeds in dat gebouw naast de Muntstraat? Daar heb ik als student uren versleten, onder andere bij LOKO. Ik heb een strijd moeten voeren om te mogen studeren, maar eens ik in Leuven was, ging er een wereld voor mij open.'

Jaren later tekent ze als bevoegd minister de krijtlijnen uit voor de toekomst van het Vlaams onderwijs dat haar, zoals ze steeds benadrukt, zoveel kansen gaf. Daarvoor begon ze anderhalf jaar geleden met de kwaliteit van het kleuter- en lager onderwijs.

Over dat hoger onderwijs heeft een minister van Onderwijs traditioneel minder

te zeggen. 'Onze universiteiten hebben bijzonder veel autonomie. Wij moeten als overheid alleen betalen, hé.' Toch probeert Demir ook op het hoger onderwijs een stempel te drukken.

Waar wilt u met het hoger onderwijs naartoe?

'Ik vind het belangrijk dat studenten leren om beslissingen te durven nemen en om zich kritisch op te stellen. Op de universiteit moet je kunnen excelleren en buiten je comfortzone komen. Met ambitie en lef. De universiteit moet een omgeving zijn waar studenten innoveren en onderzoek voeren om een maatschappelijke bijdrage te leveren.'

'De universiteit is ook een plaats waar verschillende meningen samenkomen. Die meningen mogen botsen. Het is net zo dat er goede debatten kunnen ontstaan. We moeten ook verder durven kijken dan dat.'

'Vandaag speelt artificiële intelligentie een grote rol in de samenleving. We moeten daar geen schrik voor hebben, en met Europa en Vlaanderen juist veel ambitie tonen. Die is er nu te weinig. Al gaat een stempel drukken op de toekomst. Universiteiten moeten daar assertief mee omgaan, en er moet beleid rond volgen.'

'Ik wil me ook sterk inzetten voor de kwaliteit van ons hoger onderwijs. De werkmiddelen van onze hogeronderwijsinstellingen zijn dit jaar met twee procent gestegen, de zogenaamde klik. Mijn voorgangers durfden die indexering weleens over te slaan. Ik niet. Dat is een investering van 38 miljoen euro.'

Dat klopt, maar u snoeit ook fors in het hoger onderwijs. In de studiebeurzen, bijvoorbeeld. Die besparingen moeten 34 miljoen op-

leveren. Studenten met een beurs moeten binnenkort minstens 54 studiepunten opnemen en maximaal dertig jaar zijn, als ze niet onder een speciaal statuut vallen.

'Ik vind die studiebeurzen uiterst belangrijk. Ik heb zelf destijds met een beurs gestudeerd. Anders zou ik hier niet zitten. Niemand moet mij hierover de les spellen. Ik zou vooral graag willen dat het systeem behouden blijft voor studenten die bikkelhard hun best doen, maar die thuis niet het geld hebben om hogere studies te betalen.'

'Er worden te veel spelletjes gespeeld, en daar houd ik niet van'

'Maar als we kijken naar de kosten: die zijn in tien jaar tijd verdubbeld. Van ongeveer 85 miljoen naar 160 miljoen euro (zonder rekening te houden met inflatie, red.). We blijven die beurzen aanbieden, maar het enige dat we in ruil vragen is dat je fulltime studeert. Met de nodige uitzonderingen voor studenten die bijvoorbeeld uitvallen wegens ziekte of een van de verschillende erkende statuten hebben.'

'Toen ik naar Leuven trok, zei mijn pa: "Als jij niet slaagt, dan kom je terug en ga je in Hasselt studeren." Als overheid moeten we voor die beurs iets gelijkaardigs terugvragen: de inzet van studenten. Dit is zowel een rechten- als een plichtenverhaal.'

Uw kabinet wil ook werk maken van de studievoortgang van studenten. Toen het drempeldecree

© Sabine Mosman

'Ik lees geen kranten. Als je gazetten leest, dan zwalp je'

in 2022 de mijlpaal voor alle eerstejaarsstudenten invoerde, werd beslist dat een evaluatie er pas in 2027 zou komen. Komt uw beleid te vroeg?

'Aan die drempel is nog niets veranderd. We hebben daar nog geen beslissingen over genomen. We voeren er wel gesprekken over met het veld, zowel met de instellingen als de studentenvertegenwoordigers.'

'Over de studievoortgang ben ik vooral erg bezorgd. In onze bacheloropleidingen slaagt slechts 28 procent van de studenten er in om binnen de drie jaar af te studeren.

Als we dat vergelijken met andere ontwikkelde landen, dan gaat het daar om 42 procent. Die discrepantie vind ik bijzonder groot. Op dat vlak moeten we in Vlaanderen onze rug rechten.'

'Studenten moeten uiteraard nog de mogelijkheid hebben om verkeerde beslissingen te nemen. Je kan eens een verkeerde keuze maken of een nieuwe richting uitproberen. Er zijn soms ook onverwachte omstandigheden: bepaalde studenten komen van alles tegen op hun pad. Daarmee moeten we voldoende rekening blijven houden.'

'Maar die 28 procent is veel te weinig, en daar zullen de studenten zelf het zeker eens

mee zijn. Ik vertrek vanuit de feiten en de cijfers en vind dat we dit debat daarom zonder taboes moeten kunnen voeren. Ik zeg niet dat we meteen dat gemiddelde van 42 procent moeten halen, maar toch meer dan de huidige 28 procent.'

'Helaas zijn die plannen om daar iets aan te doen al bewust gelekt aan de pers. Ik hou daar niet van. Als je overleg pleegt en voorstellen aftoetst bij het werkveld, moeten die niet direct in de *gazetten* staan. Ik werk zo niet.'

Over de impact van het drempeldecreet uit 2022 hebt u nog geen cijfers.

'Die krijg ik tegen het einde van maart.'

Als die bevestigen dat het drempeldecreet werkt, gaan uw voorlopige plannen dan de koelkast in?

'Nee, want de harde knip situeert zich op het eerste jaar. Het is belangrijk om ook de cijfers van het tweede en derde jaar recht te trekken. De cijfers over de harde knip moeten we afwachten. Ik geloof dat die beter zullen zijn. Daarna moeten we kijken: wat na de harde knip? Dat was altijd al het idee, ook tijdens de vorige legislatuur: eerst werken aan het eerste jaar, en daarna voor de volgende jaren evalueren hoe de student het doet.'

Dezelfde vraag: Stel dat die cijfers nu heel positief zijn over die harde knip. Is dat dan een reden om het decreet niet aan te pakken?

'Dat is een hypothetische vraag. Daar antwoord ik niet op.'

In het voorontwerp dat *De Morgen* en *Veto* konden inkijken, staat dat studenten die twee jaar na elkaar voor minder dan tachtig procent van hun vakken slagen, hun opleiding moeten stopzetten. Daar staan de universiteiten niet voor te springen. Komen er uitzonderingen?

'Daar ga ik geen uitspraken over doen, want zo ben ik niet. Ik communiceer enkel over zaken die ik heb beslist.'

U was ooit zelf studentenvertegenwoordiger. Wat zou uw reactie zijn als u het voorontwerp zag?

'Wat is dan de bezorgdheid?'

Studentenvertegenwoordigers zijn bezorgd met het minimum van 54 studiepunten die elke student, mits uitzonderingen, zou moeten opnemen. Bij een studierendement onder de tachtig procent zouden bindende voorwaarden volgen. Zeker bij masterstudenten, die soms veel studiepunten opnemen voor hun thesis, zou dat tot problemen

kunnen leiden.

'Dat gaat opnieuw over wat er al in de *gazet* stond. Daar kun je mij toch geen vragen over stellen, over zaken die nog niet beslist zijn?'

Een ander plan dan maar. U wil de lerarenopleiding hervormen. Waarom is dat nodig?

'Ik doe veel schoolbezoeken, één tot twee per week. Beginnende leerkrachten en hun begeleiders zeggen vaak hetzelfde: die lerarenopleiding moet nog sterker. Daarom voerde de NVAO (*Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie, die toeziet op de kwaliteit van het hoger onderwijs, red.*) onderzoek uit naar wat een sterke lerarenopleiding vandaag moet bevatten.'

'Vrijheid van onderwijs, dat betekent niet: vrijheid, blijheid'

'Daaruit komen drie duidelijke pijlers voort: een stevige vakinhoud, sterke vakdidactiek en goed klasmanagement. Dat zijn ook de competenties die startende leerkrachten op het einde van hun opleiding moeten hebben. Dat willen we dus verder versterken.'

U stelt de lerarenopleidingen voor een keuze: een model waarbij de overheid zeventig procent van de inhoud bepaalt, of zelf met een alternatief komen. Wat dan met de vrijheid van onderwijs?

'Vrijheid van onderwijs, dat betekent niet: vrijheid, blijheid. Dat betekent ook: verantwoordelijkheid nemen. Ze hebben nu de keuze voor een zeventig-dertig-formulering. Of ze kunnen zelf voor een nieuwe invulling van de opleiding kiezen, als die slaagt voor een strenge kwaliteitstoets vóór de opleiding van start gaat.'

'Dit gaat om iets fundamenteels: de kwaliteit van ons onderwijs omhoog tillen. Daarvoor zouden studenten op straat moeten komen. Ik vraag me af of jullie dat goed beseffen.'

Wie een alternatief wil uitwerken voor het overheidsmodel, heeft een termijn van twee maanden om die beslissing te maken. Te snel, horen wij.

'Ze moeten binnen twee maanden de

keuze maken tussen de opties, maar niet in twee maanden een geheel nieuwe opleiding uittekenen. En wie dat zegt, beseft de urgentie niet voor ons onderwijssysteem. Uiteraard zijn die twee maanden realistisch, ik zie daar geen probleem in. De mensen waarmee ik heb samengezeten, zeiden allemaal: "prima".'

'Weet je wat het probleem is? Er worden te veel spelletjes gespeeld, en daar houd ik niet van. Als er problemen zijn, dan bel je niet naar *Veto*, maar naar de minister. Dan leg je het aan mij uit, en dan zoeken we samen een oplossing. Zo werk ik. Er worden spelletjes gespeeld omdat men blijkbaar niet graag heeft dat de overheid die opleiding sterker wil maken.'

Die masters zijn een vorm van verdieping. We kijken nu verder naar hun verloning en civiel effect (*precieze inzet in het onderwijsveld, red.*).'

Zullen de huidige masterstudenten duidelijkheid hebben over hun toekomstige verloning en inzet eens ze deze zomer afstuderen?

'Ik begrijp die vraag, maar dat is voorwerp van de onderhandelingen over het loopbaanpact.'

Ook hun taken liggen nog niet vast.

'Het is aan de schooldirectie om te beslissen hoe ze iemand met een masterdiploma inzetten. Dat is niet aan mij om te bepalen.'

Als de inschrijvingscijfers laag blijven, zal u dan beslissen om de master stop te zetten?

'De onderwijsinstellingen moeten dat beslissen. Ik beantwoord geen "als"-vragen.'

De master in het Basisonderwijs is een nieuw concept. Is het onderwijs te veel aan het 'vermasteryn'?

'Die evolutie zie je, en dat zie ik niet graag. Een samenleving kan verschillende profielen en talenten gebruiken. Het idee dat we allemaal een master moeten hebben... ik weet niet waar dat vandaan komt. We hebben er in Vlaanderen een fetisj mee. Ik geloof in talenten, los van masterdiploma's. Die mentaliteitsswitch moet er breder komen.'

In het regeerakkoord staat dat u het programmatiemodel van de universiteiten wil herzien, dat bepaalt welke nieuwe opleidingen gegeven mogen worden. Zal u dan met die 'vermasteryn' rekening houden?

'Daarvoor zijn we in gesprek met de Vlaamse Interuniversitaire Raad en de Vlaamse Hogescholenraad. Ik ga daar niet op vooruitlopen. Maar een rationalisering is inderdaad nodig. We hebben dat gedaan met de graduaatsopleidingen. Daarvan waren er te veel op te veel locaties.'

Er zal dus gerationaliseerd worden in het opleidingsaanbod?

'Zo'n oefening moet vooral van onderuit komen, niet vanuit Brussel. Opleidingen die niche zijn, moeten ook kunnen blijven bestaan. In de humane wetenschappen moet je niet enkel kunnen kiezen uit Rechten of Psychologie. Als we dat op een slimme manier doen, kan je rationaliseren én die niche opleidingen behouden.' ☞

Terug naar de lerarenopleiding. De nieuwe master in het Basisonderwijs telt amper studenten. U wil cijfermatig beleid. Komt die opleiding dan in gedrang?

'Het is nooit de bedoeling geweest dat die opleiding veel studenten zou aantrekken. De ruggengraat van ons onderwijs blijft bestaan uit leraren met een bachelordiploma.

© Femke Van Crombrugge, Sousanna Zacharian

Geen paniek, wel muziek: brandveiligheid tijdens het uitgaan

Een avondje uit moet leuk en veilig zijn. Daarom zorgen niet alleen de brandweer, maar ook de uitbaters van fakbars en cafés ervoor dat jij je veilig kan voelen tijdens het uitgaan.

EMMA DE PELSMAKER, JUTTA HEYLEN

De brand in een Zwitserse nachtclub op nieuwjaarsnacht, waarbij meerdere jongeren omkwamen, toont hoe snel een feestavond kan omslaan in een levensgevaarlijke situatie. Beelden van rook en mensen in paniek circuleerden in de media. Ze maken duidelijk hoe kwetsbaar we zijn op drukke uitgaansplekken wanneer de veiligheid in het gedrang komt.

In Leuven maken cafés, clubs en fakbars deel uit van het wekelijkse ritueel van veel studenten. Toch staat zelden iemand stil bij wat er moet gebeuren als er brand uitbreekt. Hoewel de stad tot nu toe soortgelijke inci-

denten nog niet heeft meegemaakt, roept het Zwitserse drama de vraag op of studenten en horeca-uitbaters voldoende voorbereid zijn op mogelijke noodsituaties.

Al voor het incident werd er in de zomer in de Dulci nog eens gecontroleerd op brandveiligheid. 'We keken bijvoorbeeld opnieuw of we nog genoeg goede brandblussers hadden, en dat is zeker zo', stelt Yoppe Van Sichem, vicepraeses Dulci van Ekonomika, ons gerust. 'De brandweer deelde mee dat er acht moeten zijn en we hebben er vijftien. Die staan ook aangegeven met pictogrammen, en ze zijn ook allemaal gekeurd.'

Reglement of verantwoordelijkheid

Alle horecazaken moeten voldoen aan een zonaal horecareglement. Dat schrijft voor hoe evacuatiewegen ingericht moeten worden en uit welke materialen de muren en het meubilair gemaakt mogen zijn.

De verantwoordelijkheid voor de naleving van het reglement ligt bij de uitbater. 'Wij kunnen wel uitleggen dat de deur om naar buiten te gaan een bepaalde breedte moet hebben, maar als je daar een aantal obstakels plaatst waardoor de mensen niet buiten

kunnen geraken, dan is het probleem niet verholpen', vertelt Arne Dewaet. Hij werkt al twintig jaar bij de brandweer, maar sinds twee jaar hier in de post van Leuven.

In de Dulci wordt die verantwoordelijkheid serieus genomen. 'Ons brandalarm werd in het begin van dit jaar doorgeknipt, ik heb het toen vervangen door een nieuw systeem', legt Van Sichem uit. 'Door dat voorval besliste ik om de Dulci toen tijdelijk te sluiten. De veiligheid van onze studenten staat nog altijd voorop, en dat blijft ook zo bij Ekonomika.'

'Als zich er een brand voordoet, kennen ze vaak maar één uitweg'

— Arne Dewaet, brandweerman

Daarnaast heb je het misschien al gemerkt, maar vaak vormt er zich een lange rij aan de Dulci. Je staat daar niet zomaar te wachten om binnen te mogen, daar is een goede reden voor. 'We moeten mensen de toegang weigeren op een bepaald moment, anders is het gewoon niet brandveilig.'

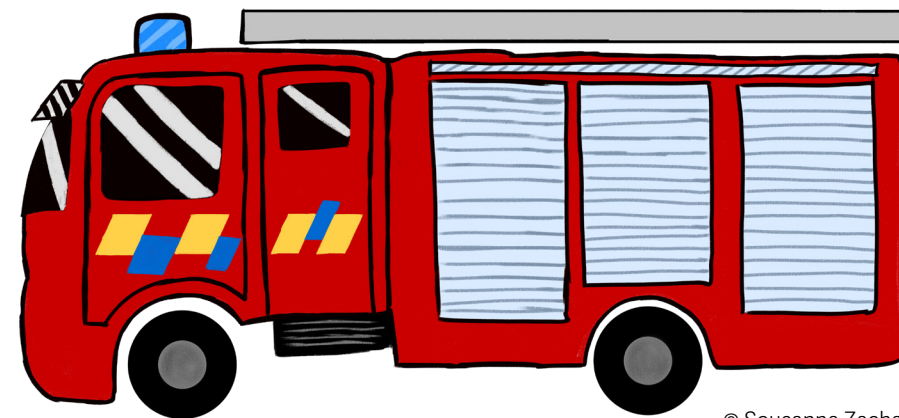
buiten. Gelukkig zijn onze barmannen en -vrouwen in staat om situaties te de-escaleren, moest het nodig zijn', legt Ashim Tundup, barman van de Ambiorix, uit.

De brandweer kijkt mee

Brandveiligheid wordt niet aan de lopende band gecontroleerd, maar moet wel continu gewaarborgd zijn. De brandweer vergelijkt het met de wegcode: 'Het is niet zo dat je alleen maar 50 kilometer per uur moet rijden als er gecontroleerd wordt, dat moet altijd.'

De preventiedienst van de brandweer voert zo ook enkel controles uit wanneer er wijzigingen aan het pand gebeuren, bijvoorbeeld bij verbouwingen of verandering van eigenaar. Zo voerden ze vorig jaar nog een controle uit in de Dulci nadat de fakbar van pand verwisselde.

In de Ambiorix controleert de brandweer ook regelmatig op brandveiligheid, maar klachten zijn er voorlopig nog niet geweest. Wel neemt het personeel extra maatregelen voor de veiligheid op drukke avonden wanneer de studenten blijven binnenstromen. 'Wanneer het heel druk is, proberen wij altijd de ingang open te houden', vertelt Tundup.

© Sousanna Zacharian

Wel staat er al een oplossing klaar voor dit probleem: Ekonomika zorgt namelijk voor een nieuwe nooduitgang. 'Er is in de Dulci een raam dat naar buiten openklapt, volgens de brandweer gold dat nog niet als nooduitgang, want het bevindt zich hoger dan kniehooft. Nu zorgen wij daar voor een uitvouwbare brandladder.'

Ook bij de Ambiorix merken ze steeds langer wordende rijen. 'Onze grootste uitdagingen zijn vooral de massa's studenten die naar ons café komen. Vaak staan er rijen

Daarnaast hebben ze in het bekende café ook een buitenwipper, gelijkaardig aan de stewards van een fakbar. Die legt zich toe op de uitgang vrijhouden en de veiligheid van de feestgangers. 'We willen uiteindelijk een tof en vooral veilig uitgaansleven aan iedereen kunnen aanbieden.'

Samenloop van omstandigheden

Volgens Dewaet bestaat het gevaar vooral uit twee elementen. Ten eerste draait het om de materialen waaruit het gebouw bestaat. 'Een kamer kan al in drie minuten volledig in brand staan. Brandveilige materialen verlagen dat risico aanzienlijk.'

'We willen een tof en vooral veilig uitgaansleven aan iedereen kunnen aanbieden'

— Ashim Tundup, barman Ambiorix

Op drukke avonden speelt ook het gedrag van bezoekers een belangrijke rol. Feestgangers denken zelden na over hoe ze bij een noodsituatie het gebouw kunnen verlaten, terwijl de uitgangen en evacuatiewegen strategisch geplaatst zijn zodat een vlotte evacuatie mogelijk is.

Wanneer iedereen in paniek via dezelfde deur naar buiten wil, ontstaat al snel chaos. De beelden uit Zwitserland waarin mensen elkaar omverlopen, laten dit maar al te duidelijk zien. Bewust zijn van je omgeving en van alternatieve uitgangen kan op zo'n moment het verschil maken. 'Er zijn gevallen van mensen die in paniek zijn en die allemaal naar buiten willen geraken via dezelfde uitgang. Ze houden geen rekening met de rest van de aanwezigen, waardoor zo'n voorval zich voordoet', vertelt Dewaet.

Hij adviseert daarbij dat je best eens checkt waar die uitgangen nu precies liggen: 'Heel veel mensen staan daar nooit bij stil. Als zich dan een situatie voordoet in dat gebouw, dan kennen ze eigenlijk maar één uitweg.'

Voor de feestgangers van de Dulci zijn er voorlopig alvast twee nooduitgangen beschikbaar. De eerste bevindt zich vanachter in de zaal en leidt naar de kelder. 'Die uitgang is altijd vrijgemaakt, alle bakken bier staan in rekken dus je kan er gewoon door. Daarnaast zijn onze routes altijd aangegeven met bordjes.'

Ook geeft Tundup je voor je volgende uitgaansnacht nog even de nooduitgangen van de Ambiorix mee: daar bestaat de uitgang uit twee ruime deuren die altijd openstaan. In geval van nood bestaat erlangs nog een deur die open kan. 'Ook in de cantuszalen houden we het veilig: we hebben ramen en ladders boven op onze bovenste verdiepingen, moest er brand ontstaan.' ☺

Deze internationale proffen trokken naar KU Leuven: 'Leuven is zo klein, dat maakt echt een verschil voor mij'

Naast een groot aantal internationale studenten, telt onze universiteit ook veel internationale proffen. Vier van hen vertellen ons waarom ze kozen voor de KU Leuven, wat ze vinden van het leven in België en of ze voeling hebben met de lokale student. LISA VAN LEEUWEN, MAITÉ FABRY, ANTONIE SCHOOFS

Vooraan in je aula vind je niet alleen Belgische professoren. Vaak krijg je les van proffen met internationale roots. Om zo goed mogelijk onderwijs te bieden op zoveel mogelijk verschillende vakgebieden, moet de universiteit een beroep doen op dat internationaal talent. Zij verruilen hun thuisland voor het pittoreske Leuven.

Dat doen ze omdat ze kansen zien aan onze universiteit, door de aantrekkingskracht van Leuven of simpelweg omdat er een positie vrij was. *Veto* sprak met vier professoren in verschillende vakgebieden en vroeg hen waarom zij nu aan de KU Leuven lesgeven. Van meer onderzoeksmiddelen tot de levendige sfeer in Leuven, redenen genoeg om ons hun kennis te komen bieden.

Tanja Ahlin: 'De hele stad is een soort campus en voor mij is dat verfrissend'

Oorspronkelijk uit Slovenië, gestudeerd in Duitsland en nu al meer dan tien jaar gevestigd in Amsterdam – Tanja Ahlin, professor in de antropologie, verkende al heel Europa. 'Ik wilde al in mijn bachelor graag in het buitenland studeren, maar in mijn tijd en voor corona waren er minder mogelijkheden. Dus volgde ik een afstandsopleiding Antropologie aan de Athabasca University in Canada. Dat ligt blijkbaar in the *middle of nowhere*, rond de Noordpoolcirkel. Ik ben er ook nooit geweest.' (lacht)

Voor de internationale ervaring trok ze dan maar naar Heidelberg in Duitsland, om een master in Medische Antropologie te behalen. Toen ze van de KU Leuven een uitnodiging kreeg om als gastprofessor twee interessante vakken te geven, twijfelde ze geen seconde. Nu komt ze twee keer per week naar Leuven

om Anthropology and Social Media en Key Concepts in Anthropology te geven.

'De studenten in mijn lessen hebben heel diverse achtergronden, komen uit verschillende landen en spreken veel verschillende talen. Zeker binnen een studie als antropologie kunnen ze zo van elkaar leren. Tot nu toe ben ik erg onder de indruk van mijn studenten, vooral als ze met geprinte en geannoteerde teksten naar me toe komen.'

Als antropoloog zou ze niet zomaar durven omschrijven wat een Vlaamse student is, maar sommige gewoontes vallen haar wel op. 'Vooral jullie etenstijden vind ik verwarrend. In Slovenië eten we een uitgebreide lunch, maar in Nederland en België is het juist andersom. Tijdens de middag eet je hier een boterham met soep, en daarna begin je aan een stevig avondmaal.'

'Vooral jullie etenstijden vind ik verwarrend. In Slovenië eten we een uitgebreide lunch, maar in België is het andersom'

— Tanja Ahlin, professor antropologie

Ook de levendige sfeer in Leuven blijft haar verrassen. Het zal wel helpen dat de lentezon alvast komt piepen en de bomen op de faculteit van Sociale Wetenschappen in bloei staan. 'De hele stad is een soort campus en voor mij is dat verfrissend', zegt Ahlin.

'In steden zoals Amsterdam liggen de faculteiten verspreid over de hele stad en bevindt de universiteit zich tussen al het andere. Elke universiteit heeft zijn eigen cultuur, dus daar moet je je altijd aan aanpassen. In Leuven heb ik het gevoel dat het om de studenten draait.' Daarom vertoeft ze regelmatig in koffiebar Noir, om wat van die studentensfeer op te pikken.

© Antonie Schoofs

INTERNATIONAAL

Marco Zambon: 'Het is moeilijk om mezelf in de schoenen te plaatsen van de gemiddelde Vlaamse eerstejaarsstudent'

Het kantoor van Marco Zambon, professor in de zuivere wiskunde, hangt vol tekeningen van zijn kinderen. 'Mijn oudste dochter is nu elf jaar oud en we zijn op zoek naar een middelbare school.' Zo maakt de docent met Italiaanse roots kennis met het secundair onderwijs in België.

'Het is moeilijk om mezelf in de schoenen te plaatsen van de gemiddelde Vlaamse eerstejaarsstudent', zegt hij daarover. 'Nu leer ik via mijn dochter dat aspect van een andere kant te zien.'

Zambon werd geboren in Italië, maar is naar eigen zeggen geen typerende Italiaan. 'Thuis sprak ik geen Italiaans. Mijn vader is een Italiaan, maar mijn moeder heeft Chinese roots en leefde jarenlang in de Verenigde Staten.' Op zestienjarige leeftijd verhuisde hij met zijn familie naar Duitsland voor het werk van zijn vader.

Daar combineerde hij de studies Wiskunde en Fysica, maar al snel liet hij de fysica vallen: 'Ik had een hekel aan de experimenten bij fysica.' Na het behalen van zijn diploma in de Wiskunde volgde een PhD in

de Verenigde Staten. Daarop volgden weer enkele postdocs, verspreid over Europa.

'Ik heb kort opgezocht waar Leuven precies lag, en vervolgens gesolliciteerd'

— Marco Zambon, professor wiskunde

Uiteindelijk kreeg Zambon een permanente positie in Madrid. Twee jaar later hoorde hij van een collega over een open positie aan de KU Leuven. 'Ik heb kort opgezocht waar Leuven precies lag, en vervolgens gesolliciteerd', zegt hij daarover. 'Toen ik uiteindelijk het aanbod kreeg om naar de KU Leuven te komen, heb ik niet getwijfeld.'

De reden voor die zelfzekerheid legt Zambon bij de grotere hoeveelheid middelen die hij met die verplaatsing ter beschikking kreeg van collega's. 'Wat me op academisch vlak aantrok aan de KU Leuven was dat ik

een onderzoeksgroep kon opbouwen.' Al speelde de internationale sfeer in Leuven ook een rol. 'Mijn vrouw is Braziliaans. Ik wist dat ze in Leuven gemakkelijk in het Engels zou kunnen communiceren.'

Nu geeft Zambon Wiskunde I aan verschillende richtingen van de faculteit Wetenschappen. 'Ik besef me dat het moeilijk is om twee uur naar iemand te luisteren die geen perfect Nederlands spreekt', zegt hij daarover. Om die drempel te overwinnen zet hij volop in op lesmateriaal. 'Alles wordt in een of andere vorm opgeschreven. Enkele semesters geleden ging ik ook nog naar een logopedist, om mijn uitspraak te verbeteren.'

'Ik beschouw Italië nog altijd als mijn thuis', zegt Zambon over zijn geboorteland. 'Maar ik moet zeggen dat ik veel contact verloren ben met dat land. Ik woon er al dertig jaar niet meer.' Dat maakt voor de goedgezinde professor niet uit: 'Ik heb me altijd goed in mijn vel gevoeld, ook als ik niet in Italië ben.'

'Ik heb me altijd goed in mijn vel gevoeld, ook als ik niet in Italië ben', zegt professor Marco Zambon.

© Antonie Schoofs

INTERNATIONAAL

© Femke Van Crombrugge

Benedikt Szmrecsanyi: 'Alles is hier net dat tikkeltje trager'

'Mijn familie is heel Europees, Oostenrijks-Hongaars eigenlijk', zo begint Benedikt Szmrecsanyi, professor in de Engelse taalkunde, ons gesprek. Hij heeft dan ook zowel een Oostenrijks als een Duits paspoort. In Freiburg en Washington behaalde hij diploma's in taalkunde, politieke wetenschappen en economie.

Na een vaste aanstelling bij de universiteit van Manchester, kwam hij dertien jaar geleden naar Leuven. 'Ik heb altijd veel Leuvense professoren gekend die presenteerden op conferenties. Ik was dan ook altijd een bewonderaar van taalkunde aan de KU Leuven.'

Twee professoren van de KU Leuven overtuigden hem om via het FWO Odysseusprogramma aan onze universiteit te starten. 'Bij dat programma geeft de instelling je een onderzoekspositie tot je na een aantal jaar een professor die op emeritaat gaat, vervangt', verduidelijkt Szmrecsanyi.

Zijn eerste les in KU Leuven vond plaats voor een kleine groep studenten. 'Dat was een bachelorkursus in historische taalkunde. Ik viel in voor een professor die uitviel dat semester. Dat was een fijne *onboarding*', zegt Szmrecsanyi. 'In Manchester gaf ik les aan honderden

studenten tegelijk, dat was een totaal andere ervaring.'

'Ik wist dat KU Leuven *cutting-edge* was in mijn vakgebied. Maar daarbuiten heeft de KU Leuven de reputatie een oerdegelijk instituut te zijn. Het is een fijne plek om te zijn', gaat hij verder. Al vergde het soms ook moeite om aan België gewend te raken. 'Alles is hier net dat tikkeltje trager. Mensen zijn hier niet zo gehaast, zoals in het Verenigd Koninkrijk of Duitsland.'

'Dat is een kunst. En hoe langer ik hier woon, hoe meer ik probeer daar ook naar te streven', vervolledigt hij. Als professor met een familie was de keuze voor KU Leuven ook makkelijker: 'België is gewoonweg aangenamer als je kinderen hebt. Betere kinderopvang, betere scholen, meer speeltuinen.'

Ook bij de studentenpopulatie merkt Szmrecsanyi verschillen met andere landen op: 'Op masterniveau proberen we internationale studenten te rekruteren. Dan merk je dat de interactie in de les vooral tussen internationale studenten gebeurt.' Al hoeft dat volgens hem niet meteen iets slechts te zijn. 'Het interessante is dat de stilte van Belgische studenten geen effect heeft op hun resultaten – dus zeg ik: waarom niet?'

Catherine Powell-Warren: 'Ik denk dat Vlaamse studenten alle redenen hebben om zelfverzekerd te zijn'

Catherine Powell-Warren, opgegroeid in het noorden van Quebec, omschrijft haar academisch parcours zelf als onconventioneel. 'Ik behaalde eerst een bachelor in de economie en ging daarna een tijd werken om te sparen voor een rechtenopleiding in Toronto.' Enkele jaren later volgde ze in New York een master in de Designsgeschiedenis en Curatoriële studies.

Vervolgens begon ze aan een doctoraat in de kunstwetenschappen aan de Universiteit van Texas in Austin, dat ze afrondde aan de Universiteit Leiden. Voor haar postdoctorale onderzoek trok ze uiteindelijk naar Gent.

Lesgeven aan de KU Leuven voelde voor Powell-Warren als een droom die uitkwam. 'In het tweede jaar van mijn doctoraat vertelde mijn begeleider me dat Katlijnne Van der Stighelen binnen enkele jaren met pensioen zou gaan. Hij suggereerde dat ik misschien haar plaats kon innemen. Dat leek toen erg onwaarschijnlijk – maar hier sta ik dan.'

Toen ze in 2024 uiteindelijk aan de KU Leuven begon te doceren, was haar echtgenoot pas overleden. 'Het was een moeilijke periode in mijn leven. Maar toen ik voor de aula stond om les te geven in modegeschiedenis, werden mijn kleine hondje Bugs Bunny en ik hartelijk verwelkomd door de studenten – het was de perfecte dag.'

Lesgeven is een echte roeping voor Powell-Warren. 'Zelfs als een college minder goed verloopt, geldt dat: als ik maar één student weet te bereiken voor wie de les bijzonder is, dan is dat alles wat ik nodig heb.' Ze wil de wat terughoudende studenten in Leuven dan ook een hart onder de riem steken: 'Ik denk dat Vlaamse studenten alle redenen hebben om zelfverzekerd te zijn. Jullie zijn goed opgeleid en intelligent, dus meer zelfvertrouwen is dan absoluut op zijn plaats.'

Het is ook niet altijd makkelijk om internationale professor te zijn. Omdat ze vaak verhuisde, was het soms lastig om zich echt deel van een gemeenschap te voelen. In Leuven ervaart Powell-Warren dat anders: 'Leuven is zo klein, en dat maakt echt een verschil voor mij. Het is leuk als ik onderweg collega's of studenten tegenkom.' Ze volgt nu ook intensief Nederlandse lessen, wat het op termijn nog makkelijker zal maken.

Leuven is intussen een speciale stad voor haar geworden. 'Ik liep laatst over de binnenplaats van De Valk, het was zonnig, de studenten stonden in de rij voor een ijsje, en ik dacht: perfecter kan niet!' ☺

INTERNATIONAAL

Wie dicteert wat jij denkt?

De grote baas van DPG Media? Mark Zuckerberg? Donald Trump?

Mediamagnaten en techmiljardairs met commerciële en politieke belangen controleren steeds meer jouw toegang tot informatie. Daarom onthult het lentenummer van Apache Magazine wat je moet weten over de media van vandaag.

Bestel jouw exemplaar via shop.apache.be.

Apache online lezen kost je als student slechts €35,88 (i.p.v. €110). Kijk op apache.be/student of je in aanmerking komt.

© Antonie Schoofs

'Toen ik voor de aula stond om les te geven, werden mijn kleine hondje Bugs Bunny en ik hartelijk verwelkomd door de studenten'

— Catherine Powell-Warren,
professor kunstwetenschappen

Otto-Jan Ham: 'Ik zou de slechtste blokker *ever* zijn'

Wat gebeurt er wanneer studenten, kennis en een flinke dosis humor samenkomen? **Otto-Jan Ham** vertelt hoe de Campus Cup hem blijft verrassen: 'Laat Jani het niet horen, maar ik vind dat het leukste programma dat ik maak.'

MARTHE TEMST, JUTTA HEYLEN

Binnenkort start het nieuwe seizoen van de Campus Cup, waarbij Otto-Jan Ham al voor de zevende keer als quizmaster op het scherm verschijnt. Het programma waarin studenten het in teams tegen elkaar opnemen, zorgt elk jaar voor gezonde competitiviteit tussen studierichtingen en universiteiten en hogescholen.

Als presentator van de quiz heeft hij al veel studenten voorbij zien komen. In een vergaderlokaal op de redactie van Woestijnvis vertelt hij ons dat hij dat nog altijd even leuk vindt: 'Ik hoop dat ik het mag blijven doen tot ik oud en grijs ben.'

Wat vind jij zelf het leukste aan de Campus Cup?

Otto-Jan Ham: 'Het is een leuke manier van werken omdat je elke dag in een heel overzichtelijk systeem functioneert. Dan weet ik: zo laat moet ik binnenkomen, zo laat naar de schmink, zo laat repeteren, voordat je het weet is het middernacht en heb je echt een superleuke dag gehad.'

'Het is het zevende seizoen, maar ik heb het gevoel dat ik het echt nog honderd jaar kan blijven doen. Het zijn elk jaar nieuwe kandidaten, dus je hoeft geen mensen terug te vragen, tenzij ze blijven zitten natuurlijk. *(lacht)* Het is een eindeloze aanwas van nieuwe spelers en het zijn altijd leuke mensen. Dat maakt het wel heel fris.'

STUDENT

Wat zoeken jullie in kandidaten?

'Enerzijds goede quizzers, maar dat is niet goed genoeg: goede quizzers zijn niet noodzakelijk leuke mensen. We zoeken een middenweg tussen mensen die veel weten en mensen die goed overkomen op tv. Ik ben weer superblij met onze vangst dit jaar. Je wilt dat de kijker denkt: "Amai, dat zijn leuke mensen."'

liggen, maar ook aan de goesting waarmee ze binnenkomen. Bij andere quizzes, zeker als je met bekende Vlamingen zit, speelt er een soort arrogantie. Verschrikkelijk is dat. Dat heb je niet bij studenten.'

Hoe was jouw eigen studententijd?

'Ik was niet zo'n goede student. Ik kon niet goed studeren en ging niet vaak naar

'Bij andere quizzes, zeker met bekende Vlamingen, speelt er een soort arrogantie'

'Bij sommige programma's, zoals die saaie quizzes op Canvas vroeger, of bij Blokken, is er vaak een kandidaat die gewoon heel veel weet. Het kan spannend zijn om te kijken hoelang die dat volhoudt, maar bij ons is dat wel vervelend. Je wilt iets voelen voor de spelers.'

Rechten heeft al vier keer gewonnen: moeten we daar iets uit concluderen?

'Jazeker, ik denk dat het met het profiel van de typische rechtenstudent te maken heeft. Mensen die Rechten gaan studeren, hebben vaak niet zo heel specifieke interesses. Geneeskunde lijkt mij bijvoorbeeld heel specifiek, en bepaalde artistieke richtingen zoals Architectuur zijn dat ook.'

'Bij richtingen zoals Rechten, Journalistiek, Communicatiwetenschappen en Politieke Wetenschappen ga je daarentegen vaak alles wat maatschappelijk is, opvolgen en het algemene nieuws bijhouden. Dat is een enorm voordeel voor hen, en traditioneel zijn dat de sterkst quizzende teams.'

Is het anders om een quiz te presenteren met studenten dan met andere mensen?

'Studenten zijn heel erg leuk omdat ze door hun leeftijd iets ontwapenends hebben. Wij onderschatten vaak hoe oud we zijn en denken altijd dat jullie weten wat wij weten. Wanneer we iets vroegen over Koning Boudewijn wisten de deelnemers bijvoorbeeld niet wie zijn vrouw was. Wij vragen ons dan af hoe ze dat nu niet kunnen weten, maar jullie waren nog niet eens geboren toen dat mens op sterven lag. Dat is een knop die je moet omdraaien.'

'Dat is dan specifiek op quizniveau, maar wat nog leuk is aan studenten, is dat elke deelnemer ook heel gedreven is. Je ziet dat niet enkel aan de teleurstelling als ze eruit

de les. *(lacht)* Nee, ik was blij dat ik ervan af was. Op zich heb ik daar wel goede herinneringen aan, maar ik kon mij niet goed concentreren. Uiteindelijk heb ik gelukkig een studierichting gevonden waar ik het met de hakken over de sloot toch gehaald heb.'

'Ik ben begonnen met Cinematografie, maar dat was hem niet geworden. Daarna ben ik Communicatiemanagement gaan studeren aan de hogeschool. Ik heb me dan gespecialiseerd in pers en journalistiek. Dat stelde toen nog weinig voor, maar ik zeg dus altijd dat ik Journalistiek heb gestudeerd aan Arteveldehogeschool.'

'Als ik muziek hoor, begin ik al te kwispelen'

'Ik heb daar vier jaar over gedaan, normaal duurt dat drie jaar. Wanneer ik echt iets moest blokken, kon ik dat met de beste wil van de wereld proberen, maar ik kreeg dat niet geleerd. Ik was altijd afgeleid.'

Wat zou jij dan zelf de vervelendste afleiding vinden om te moeten ondergaan in de blokkruimte?

'Ik zou echt door alles worden afgeleid. *(lacht)* Ik zou de slechtste blokker *ever* zijn. Bij mij is muziek mijn *weak spot*. Dat is iets waar ik graag mee bezig ben, dus als ik dat al hoor, begin ik te kwispelen.'

Wat zou dan je beste ronde zijn?

'Ik ben gek genoeg wel een vrij goede quizzer. Ik ben een slechte student, maar ik weet veel onnozele dingetjes. Op de andere rondes zou ik het dus wel goed doen, ook omdat ik al honderdduizend jaar die quiz presenter.'

'Ik vind dat, denk ik, en laat Jani het niet horen, het leukste programma dat ik maak. Het is een heel toffe rush waar je in zit met een heel leuke ploeg en kandidaten.'

'Bij een programma zoals de *Slimste Mens Ter Wereld*, met alle respect, maar als je in die studio staat, val je bijna omver van al die ego's die daar zitten. Bij ons zijn het juist mensen die nooit op tv komen, zelfs de gastdocenten niet. Iedereen gaat ervoor, dat is heel plezant en voel je bij weinig andere programma's.'

We leren allemaal veel van de Campus Cup, maar wat heb jij zelf geleerd van de studenten?

'Dat ze de bandleden van de Beatles niet kennen. *(lacht)* Ik ben wel een beetje een nerd als het om muziek draait, maar niet iedereen weet zo'n dingen, en het is zo'n ongelooflijk domme reflex van mij om dat te denken.'

'Wat ik geleerd heb, is dat je als mens toch altijd heel erg in je eigen bubbel zit, en in je eigen vastgeroeste idee van hoe de wereld en de mens in elkaar zitten. Ik vind het supertof dat de studenten die meedoen een heel ander beeld van de wereld hebben dan ik. Dat is een soort lesje in nederigheid dat je altijd krijgt.'

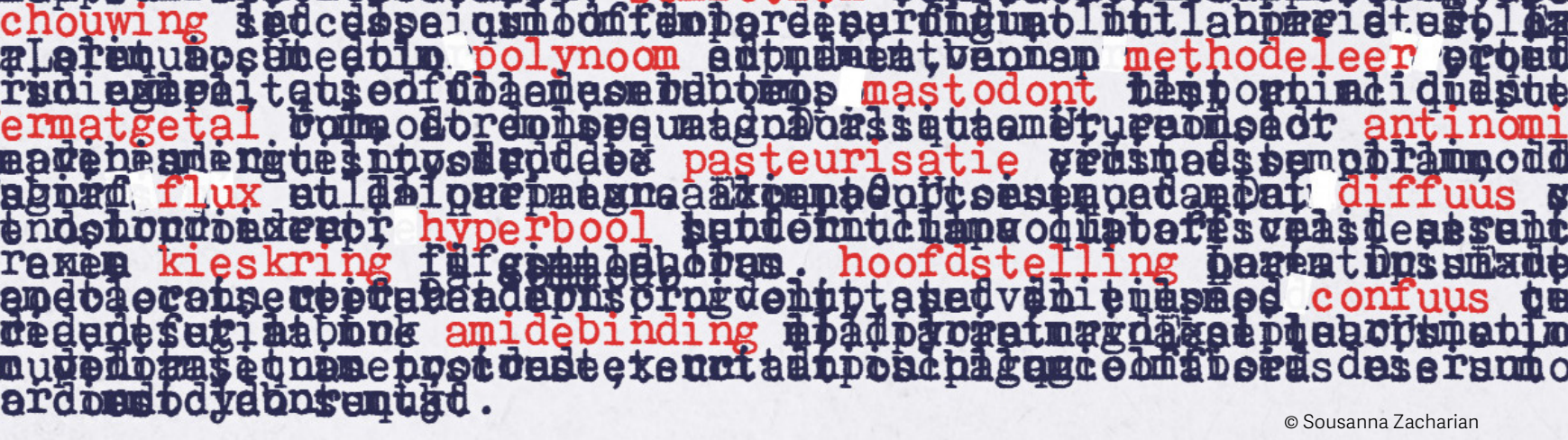
'Nogmaals, ik denk dat we behoefte hebben aan mensen die anders naar de wereld kijken dan wij. Amai, dat is een verdacht filosofische gedachte, ik verschiet er zelf van.'

Waarom moeten we ook dit jaar zeker kijken naar de Campus Cup?

'Wel, elk jaar denk ik: "Wauw, we hebben onszelf overtroffen qua kandidaten en qua proffen." Ook dit jaar ben ik daarvan overtuigd. Alleen al daarom moet je kijken, om mij het tegendeel te bewijzen. *(lacht)*

'Eigenlijk is het een programma waar de formule hetzelfde blijft en dat vind ik juist zo tof. Je moet daar niet te grote veranderingen doorvoeren omdat je weet dat je elk jaar nieuwe kandidaten zal hebben. Dat is het grote voordeel: we vissen in een vijver die elk jaar wordt bijgevuld. Ik vind het heel leuk dat mensen mij aanspreken en zeggen: "Amai, dat waren toffe mensen." Dan weet ik dat wij onze job goed hebben gedaan.' 🐾

STUDENT

© Sousanna Zacharian

Hoe schrijven in je moedertaal kan bijdragen aan je academische ontwikkeling

Het Engels is al jaren dé voertaal van universitair onderzoek. Toch blijft academisch schrijven in het Nederlands een essentiële vaardigheid, zegt professor **Lieve De Wachter**. 'Wetenschap mag dan internationaal zijn, maar ze is tegelijk lokaal ingebed.' LIEVE DE WACHTER

Wie vandaag een wetenschappelijke databank opent, kan er niet naast kijken: artikels, abstracts, *calls for papers*... academisch schrijven gebeurt vooral in het Engels. Aan wetenschap doen is een internationale bezigheid, onderzoekers willen over de grenzen heen met elkaar communiceren en afgestudeerden komen terecht op een globale arbeidsmarkt. Het lijkt dus evident dat studenten getraind worden in het academisch Engels. Maar precies door die vanzelfsprekendheid dreigen de voordelen van academisch schrijven in de moedertaal ondergesneeuwd te raken. Goed schrijven is namelijk ook een weerspiegeling van goed denken. Wie helder kan formuleren, heeft meestal duidelijk voor ogen wat hij bedoelt. En net dat denken – het zorgvuldig afwegen, nuanceren, structureren van complexe ideeën – verloopt voor veel studenten het meest vanzelfsprekend in hun moedertaal.

Een drempel?

Als je nog worstelt met de taal, gaat een deel van de cognitieve energie naar woordenschat, formuleringen en grammaticale correctheid. Dat is logisch, maar het kan in die eerste fasen van de schrijfontwikkeling de diepgang van je redeneringen in de weg staan. Schrijven in de moedertaal kan dan een cruciale stap zijn: eerst leren denken en structureren in een taal die je volledig beheerst, daarna die vaardigheden eventueel overdragen naar een andere taal. Veel studenten ervaren academisch schrijven in eerste instantie als een drem-

pel. Dat is begrijpelijk: het vraagt inzicht in het genre, maar het vereist ook precisie en discipline. Als die uitdaging meteen in een tweede taal moet gebeuren, kan dat verlammend werken.

Door in het Nederlands te schrijven, maken we kennis toegankelijker voor professionals, beleidsmakers en geïnteresseerde burgers

In het Schrijfcentrum van de KU Leuven zien we hoe belangrijk het is voor studenten om 'grip' krijgen op het genre. Daarin zelfvertrouwen kweken resulteert in een stevige basis. Als we dat vandaag serieus nemen, geven we de boodschap dat kritisch, abstract denken in het Nederlands niet alleen mogelijk, maar ook waardevol en welkom is. Dit is geen pleidooi tegen het Engels, maar wel voor een doordachte opbouw tijdens het curriculum. Wie in het Nederlands leert wat een scherpe probleemstelling of onderzoeksvraag is, hoe je een literatuuroverzicht kritisch opbouwt of hoe je argumenten formuleert, zal die vaardigheden probleemloos meenemen naar andere talen. Bovendien is het Nederlands geen 'randtaal', maar een middelgrote taal met miljoenen sprekers en een rijke academische traditie. Buiten het Nederlandse taalgebied bestaan er tientallen universitaire opleidingen 'Nederlands'. Dat ook wetenschappelijk

werk in die taal verschijnt, draagt bij aan de vitaliteit van het Nederlands als wetenschapstaal.

Taal en maatschappij

Universiteiten staan niet los van de samenleving. Onderzoek in domeinen als recht, onderwijs, zorg, communicatie of beleid heeft vaak directe impact op een Nederlandstalige context. Door ook in het Nederlands te schrijven, maken we kennis toegankelijker voor professionals, beleidsmakers en geïnteresseerde burgers. Wetenschap mag dan internationaal zijn, maar ze is tegelijk lokaal ingebed.

Laat me duidelijk zijn: dit is geen nostalgisch pleidooi om terug te plooiën op de eigen taal. Bij opleidingen waarin het Engels vanaf de eerste fase prominent aanwezig is, is het van het grootste belang om studenten ook snel en grondig in dat wetenschappelijke genre in het Engels te trainen. Maar laten we het kind niet met het badwater weggoien. Voor de meeste opleidingen geldt dat wie sterk wil schrijven in het Engels, baat heeft bij een stevige basis in de moedertaal. Academisch Nederlands is geen overbodige luxe in een Engelstalige wereld. Het kan een fundament zijn. En met een stevig fundament kan je nadien hoger bouwen, in welke taal dan ook. ☺

Lieve De Wachter is gewoon hoogleraar verbonden aan het Instituut voor Leven- de Talen aan de KU Leuven.

Lezen we beter gewoon geen kranten meer?

Zorgwekkend nieuws mag ons niet voortdurend overspoelen, zegt **Kato De Bruycker**. 'Er gebeuren wereldwijd gruwelijke dingen. Het minste wat we kunnen doen, is daarvan op de hoogte zijn. Maar klopt die redenering wel?' KATO DE BRUYCKER

Elke dag begint ongeveer op dezelfde manier. Vader slaat de papieren krant open, jij misschien de digitale versie. Je wordt overspoeld door uiteenlopende thema's: verkiezingen, klimaat, oorlog en ergens daartussen een nieuw BV-koppel. Je scant snel titels die niet al te vrolijk zijn, want tijd om het volledige artikel te lezen is er vaak niet. Zo lees je in sneltempo een hele reeks slechtnieuwsberichten. Dat weegt op je humeur en voedt een gevoel van machteloosheid.

Bewust wegstijgen

Dan dringt zich een vraag op: als je slechtgezend wordt van nieuws, lees je dan beter geen kranten meer? Zet je de televisie beter uit wanneer het journaal begint? En daarbij: is op de hoogte zijn een morele verplichting als goede burger, als goede student? Of mag je bewust wegstijgen?

We moeten een balans vinden tussen op de hoogte zijn en niet depressief worden van het leed van anderen

Laten we beginnen bij het begin. Waarom lezen we eigenlijk een krant? Om geïnformeerd te zijn en niet wereldvreemd te worden. Het geeft ons het gevoel betrokken te zijn, al is dat vaak passief. Tegelijk spreekt het ons verantwoordelijkheidsgevoel aan. Er gebeuren wereldwijd gruwelijke dingen. Het minste wat wij kunnen doen, is daarvan op de hoogte zijn. Maar klopt die redenering wel? Een groot verschil met vroeger is de onbeperkte hoeveelheid nieuws die ons vandaag bereikt. Je kan, zoals je vader, elke ochtend een kwartiertje de krant lezen en daarna doorgaan met je leven. Dat is niet wat er in de praktijk meestal gebeurt bij studenten. Tussen twee lessen door klik je je gsm open. Je ziet beelden van huilende, ondervoede kinderen. Het maakt je boos en verdrietig, maar wat kan je doen? Dertig seconden later verdwijnt het beeld alweer naar de achtergrond.

Kato De Bruycker is Vetoraan en student Bio-ingenieurswetenschappen aan de KU Leuven.

AI zet democratie onder druk: 'Het gaat over wie mag bepalen wat de waarheid is'

Met Nathalie Smuha heeft de KU Leuven een alumna in de cockpit van onderzoek naar AI-regulering. 'Chatbots worden aan de consument opgedrongen, terwijl ze onwaarheden vertellen. Daar is te weinig verontwaardiging over.' MAITÉ FABRY

Artificiële intelligentie is een bron van misinformatie en dat gevaar gaat dieper dan we zouden denken. 'We worden ideologisch beïnvloed als we op AI-systemen vertrouwen om ons te informeren', zegt professor Nathalie Smuha.

Smuha is verbonden aan de rechtsfaculteit van de KU Leuven en doceert rechten aan de Faculty of Law van de University of Toronto. Ze doet er onderzoek naar juridische, ethische en filosofische vraagstukken rond artificiële intelligentie (AI). Haar onderzoek waarschuwt voor AI-systemen die op een onverantwoorde manier in de samenleving worden geïntroduceerd.

'De ondermijning van zowel de rechtsstaat als de democratie en de uitholling van de mensenrechten wordt daardoor een reëel risico', waarschuwt ze. In haar onderzoek toont ze aan dat dat tegenwoordig al op grote schaal gebeurt. 'Het is niet vijf voor twaalf, het is twaalf uur.'

Smuha coördineerde als 26-jarige de werkzaamheden van de High-Level Expert Group on AI van de Europese Commissie, die ethische richtlijnen voor AI opstelde. De adviezen van de groep leidden tot de Europese AI Act, die in het voorjaar van

2024 werd goedgekeurd. 'Het is eigenlijk een mirakel dat die erdoor is gekomen. In het huidige politieke klimaat zou dat niet het geval zijn', zegt Smuha.

De technologische ontwikkelingen op het gebied van AI gaan snel. Hoe lang denkt u dat de European AI Act relevant zal blijven?

Nathalie Smuha: 'Er wordt vaak gezegd dat regelgeving achterloopt op de feiten. Maar er is wel degelijk een manier om regels zo op te stellen dat ze toekomstbestendig zijn en dus toegepast kunnen worden op nieuwe technologieën. Heeft de AI Act dat goed gedaan? Daar ben ik niet zeker van.'

'We moeten duidelijk maken dat er niet alleen een fout in je essay kan zitten, maar dat de democratie op het spel staat'

'Toen de expertengroep de richtlijnen uitschreef, was het gebruik van AI vooral beperkt tot gespecialiseerde systemen, zoals aanbevelingen op Spotify of Amazon. Het was pas toen generatieve AI, zoals ChatGPT, opkwam dat plots de hele wereld wist dat AI bestond. In het eerste concept van de AI Act stond zelfs niets over generatieve AI. En er is natuurlijk een kans dat er iets nieuws aankomt dat nog niet in de AI Act staat.'

'De AI Act is een goede eerste stap, maar bewandelde een wankel evenwicht. Er zijn gesprekken over het terugdraaien van enkele beschermingen, nog voordat ze effectief in werking zijn getreden, omwille van druk om te blijven innoveren. De kritiek is dat, als we de AI-race willen winnen, we onszelf in de voet schieten als we regelgeving aan-

nemen. Dan kunnen we niet mee met China en de VS. Het politieke klimaat is momenteel niet zo pro-regulering.'

Wat vindt u van de afweging die de EU maakt tussen ethiek en innovatie?

'Ik denk dat je zowel een ethisch beleid kan voeren als een pro-innovatiebeleid. Er is een regelgevend kader nodig om innovatie te stimuleren binnen de maatschappelijke waarden die wij belangrijk vinden. Er zijn ook AI-systemen die de democratie versterken, zoals systemen die burgerparticipatie vergemakkelijken of complexe wetgevingsprocessen op maat van de burger uitleggen.'

Vindt u dat de angst en ongerustheid over AI gegrond is?

'Ik denk dat er wel degelijk veel maatschappelijke risico's verbonden zijn aan AI. Vaak komen die niet van AI zelf, maar eerder van de mensen die de AI-systemen op een onverantwoorde manier ontwikkelen of gebruiken om winst na te jagen. Dan krijg je chatbots die aan de burger worden opgedrongen en weinig accurate of manipulatieve informatie kunnen genereren.'

'Ik vind dat daar niet voldoende verontwaardiging over is. AI is makkelijk en handig, we rekenen er op. Ik denk dat veel mensen kwaad zouden zijn als ChatGPT plotseling niet meer beschikbaar was. Het is dus belangrijk om de risico's beter in kaart te brengen. We moeten duidelijk maken dat er niet alleen een fout in je essay kan zitten, maar dat de democratie op het spel staat.'

'Het probleem blijft echter de ideologische gebondenheid van die ontwikkelaars. Het gaat over de waarheid en wie mag bepalen wat die waarheid is. Op de vraag wat er gebeurd is tussen Taiwan en China, ga je van een Chinees of Amerikaans AI-systeem een heel ander antwoord krijgen. Wie mag beslissen wat hier het juiste antwoord is?'

'Daarom is er bij bedrijven een groter

'Als je aan ChatGPT vraagt of iets een echt citaat is, dan zal die niet liegen. Het systeem weet gewoon niet wat de waarheid is'

bewustzijn van hun verantwoordelijkheid nodig. Neem bijvoorbeeld de farmaceutica, daar mag geen enkel bedrijf zomaar een medicijn op de markt brengen zonder dat het eerst getest wordt. Toch is er veel innovatie in die sector. Het argument dat er geen innovatie is als je ergens regelgeving op zet, klopt dus niet.'

De AI Act eist toch meer transparantie van bedrijven?

'De AI Act legt verschillende vereisten op, waaronder de verplichting om een risico-inschatting te maken. Maar zij hebben er alle belang bij om dat niet te doen of het te onderschatten. Er is ook geen voorafgaand controlemechanisme om te kijken of ze dat correct hebben gedaan. Controle van schadelijke feiten komt pas na de feiten. In die zin is de AI Act niet krachtig genoeg.'

Moeten universiteiten de ontwikkeling van AI-systemen meer naar zich toe trekken?

'Transparantie zal altijd een probleem zijn, ook voor universitaire onderzoekers. Er zijn bepaalde AI-systemen waarvan ontwikkelaars niet eens weten hoe ze beslissingen nemen. Ze kunnen wel transparantie bieden door te tonen hoe het systeem ontwikkeld werd en welke data werd gebruikt. Het probleem is dat de meeste bedrijven, zoals OpenAI, hun data niet vrijgeven.'

'Het kostenplaatje speelt ook een rol. Er zijn vandaag maar een handvol bedrijven die voldoende geld en middelen hebben om heel krachtige AI-systemen te bouwen. Het vraagt namelijk enorm veel energie, data en computationele kracht. Dat is iets wat de meeste universiteiten niet ter beschikking hebben. Hierdoor creëer je een soort oligopolie waarbij enkel de grote techbedrijven krachtige systemen kunnen ontwikkelen, en daar schuilt het probleem.'

Vormt het een maatschappelijk risico dat mensen ChatGPT beschouwen als een denkend systeem?

'Absoluut. Wat het nog gevaarlijker maakt, is dat bijna alle aanbieders, zoals OpenAI, er alles aan doen om die systemen zo menselijk mogelijk te laten lijken. Ze geven ons het gevoel dat ze ons begrijpen, wat zorgt voor emotionele verbondenheid. Steeds meer mensen denken dat ChatGPT hun beste vriend is, aan wie ze advies kunnen vragen. Laat staan dat ze zich er informeren over politieke vraagstukken.'

'Kijk maar naar Grok van X, dat zelfs ideologische uitspraken doet. Techbedrijven kunnen op die manier beslissen wat de waarheid wordt. Wanneer wij daarop vertrouwen om ons te informeren of onze essays te schrijven, dan worden we niet enkel emotioneel, maar ook ideologisch beïnvloed. Dat brengt veel risico's met zich

mee die momenteel niet worden aangepakt. Betere regelgeving is belangrijk, maar zal niet alleen de oplossing zijn. Ook geletterdheid speelt een cruciale rol.'

Waar moeten studenten op letten als ze AI raadplegen?

'Hoewel ik studenten aanmoedig om met AI te experimenteren, raad ik ze af om ChatGPT te gebruiken als ze een werk schrijven. Je weet immers nooit of iets dat uit ChatGPT komt een letterlijke zin uit een auteursrechtelijk beschermd boek is. Een ander probleem van chatbots is dat ze niet gemaakt zijn om de waarheid te spreken. Als je aan ChatGPT vraagt of iets een echt citaat is, dan zal die niet "liegen". Het systeem weet gewoon niet wat de waarheid is.'

'Het is belangrijk dat AI zowel op universiteiten als op lagere en middelbare scholen aan bod komt. Ik vind dat zij een verplichting hebben om studenten uitleg te geven over de limitaties en capaciteiten van AI-systemen. Het zou ook onverantwoord zijn om tegen studenten te zeggen dat ze nooit ChatGPT mogen gebruiken, omdat je er in zoveel jobs mee in contact komt.'

'Het is nu ook belangrijker dan ooit dat er meer wordt ingezet op essentiële vaardigheden, zoals kritisch denken. Zo zijn er mensen die nu amper kunnen schrijven omdat ze dat nooit echt hebben geleerd, want ChatGPT doet het voor hen.' ☹

'Wat in Dressed Like Boys zit, zat al lang in mij'

Na jarenlang zoeken is **Jelle Denturck** eindelijk thuisgekomen in de gedaante van zijn band **Dressed Like Boys**. Zijn debuutalbum werd bekroond met twee MIA's, maar Denturck leeft vooral in het nu. 'Muziek schrijven voelt voor mij niet als schrijven, maar als gadeslaan.' GUILLAUME BEAUPREZ

© Simeon Duwel

KU LEUVEN

Herstel
zelf je
fiets!

Vind al het gereedschap
en gratis ondersteuning
in het DIY Fietsatelier

Centrum — Minderbroedersstraat 50, 3000 Leuven
Ma t.e.m. Don: 9.30 – 17 uur • Vrij: 9.30 – 13.30 uur

Arenberg — Auditoria K, Celestijnenlaan 200K, 3001 Leuven
Ma, di en don: 11 tot 15 uur

Meer info op kuleuven.be/mobiliteit
Of scan de QR-code en maak meteen een afspraak

'Toen ik het nummer *Stonewall Riots Forever* schreef, was dat de eerste keer dat ik mijn *queer*-zijn omarmde.' We ontmoeten Jelle Denturck na de soundcheck van de show die hij die avond in Het Depot in Leuven zal spelen. Toen ben ik ook in de geschiedenis van de *queer community* gaan graven. Ik haalde daar steun uit, dus dat was een soort ankerpunt.'

Denturcks geest is er een van veel gedaanten. Hij mat zich in zijn artistieke leven de kostuums aan van filosoof, cabaretier en indierocker. Zijn nieuwe band Dressed Like Boys, waarmee hij onverbloemd de weg van de melodie kiest, is echter zijn meest persoonlijke project tot nu toe. 'Ik heb niet het gevoel dat ik als mens dag en nacht veran-

derd ben. Wat in Dressed Like Boys zit, zat al lang in mij.'

Met die band zit hij midden in een succesverhaal, maar toch blijft hij opvallend nuchter. 'Het is ook maar meetbaar succes. Je wordt constant gebriefd over de cijfertjes, maar je mag daar niet te hard op focussen. Anders begin je te schrijven in functie van succes, en dan stopt het interessant te zijn.'

Zijn ambitie ligt namelijk elders: artistieke groei. 'Ik wil blijven evolueren, zoals artiesten als David Bowie of Leonard Cohen dat deden. Nooit twee keer hetzelfde. Als je je geluk gaat ophangen aan de roem die je ervoor terugkrijgt, zit je in een straat zonder einde.'

Voel je je meer aanvaard na je eerste album met Dressed Like Boys?

Jelle Denturck: 'Soms wel, soms niet. Ik voel me enorm aanvaard als ik kijk naar wat deze plaat teweeg heeft gebracht. Hoe mijn naaste kring daarmee omgaat, en hoeveel publiek erop afkomt. Hoe warm en liefdevol de reacties zijn.'

'Maar als ik met mijn twee lieven op de rode loper van de MIA's sta en dan op Facebook kijk, voel ik die aanvaarding toch plots veel minder.' (*lacht*)

De beerput is ontzettend diep.

'Ik moet eerlijk zijn: als het specifiek daarover gaat... dat raakt mij echt niet. Dat glijdt van mij af als water van een eend. Ik leef in

'Ik ben nu veel meer bezig met filosofie dan toen ik het studeerde.'

© Simeon Duwel

de heilige overtuiging dat je liefde niet in regeltjes moet gieten.'

'Je kan niet zeggen: "Dit is liefde, en dat niet." Dat is *bullshit*. Als mensen dat wel doen, als mensen zeggen dat wat ik ervaar geen liefde is, kan ik alleen maar zeggen: "Jammer dat jij dat zo ziet, succes ermee."

'Het is niet omdat je enkele MIA-nominaties hebt, dat ze meteen een miljoen euro op je rekening storten'

Ik voel me diep gelukkig als ik bij mijn geliefden ben, en ik zie niet in hoe dat voor iemand een probleem zou kunnen zijn.'

Zie je jezelf als activist?

'Ik probeer daar altijd heel rustig en minzaam in te blijven. Naar mijn gevoel kan militant activisme heel averechts werken.

Ieder kiezeltje dat we kunnen verleggen in de rivier, zullen we zeker verleggen, maar ik wil mijn moment kiezen. Voor mij moet het om de muziek blijven gaan.'

'Vanuit de *queer community* zijn we er al op aangesproken dat andere mensen zich gerepresenteerd voelen: dat is heel nice. Ik ga het zelf niet wegsteken, ik ga me er niet schuldig over voelen of *whatever*. Schuldgevoel, dat is voor christenen.'

In eerdere interviews gaf je al aan dat je als beloftevol cabaretier in een diep dal bent beland. Ze noemden je de nieuwe Wim Helsen. Nu word je de nieuwe Elton John genoemd.

'Het succes heeft me echt verlamd toen, zodat ik op het podium stond met het gevoel "Shit, nu moet ik het waarmaken." Ik verkrampte helemaal. Ik hield te veel rekening met wat het publiek van mij wilde: achteraf bekeken de foute insteek.'

'Bij muziek is de druk veel minder, want daar hangt het er niet vanaf om de hoeveel minuten er een lach volgt in de zaal. Je hebt meer vrijheid om te zeggen: "Dit is wat ik doe. Is het je ding niet? Dan ga je weg." Muziek is een minder stressvolle omgeving.'

'Daarnaast ben ik ondertussen al een stukje ouder en ben ik gegroeid als muzikant. Dat is gradueel gegaan, en ik ben dankbaar dat ik die tijd daarvoor gekregen heb. Mijn geluk zit in het schrijven van muziek. De juiste noot op de juiste plaats vinden. Als je dat vindt, is dat zo'n genot, dat geeft zo veel voldoening.'

'Toch: sinds het laatste half jaar dat de plaat uit is, staan alle camera's op mij gericht. Ik heb dat nog nooit in die mate meegemaakt. Van september tot nu is het eigenlijk niet gestopt. Ik snak naar rust, en het komt er gelukkig aan. Ik zit ook in de studio om mijn volgende album op te nemen, en dat kan gelukkig wat meer in de luwte.'

Een volgende plaat: je smeedt het ijzer wanneer het heet is.

'Voor de wereld komt het over alsof ik al heel snel met het volgende hoofdstuk ben begonnen, maar achter de schermen ben ik al twee jaar aan het schrijven. Naar mijn gevoel heb ik daar mijn tijd voor genomen.'

In het midden van ons gesprek komt gitarist Nathan Ysebaert bij ons staan. 'Jelle is een droomfrontman. Hij schrijft ongelooflijke nummers. Ik kom muzikaal van een

totaal andere plek, en de stabiliteit die hij mij geeft is tof. Vroeger was ik al vervanger bij DIRK. We zijn in de eerste plaats samengekomen als vrienden.'

We begeven ons ondertussen verder naar

'Voor mij is het belangrijk dat een melodie klinkt alsof ze altijd heeft bestaan'

de backstage, waar we de rest van de band tegen het lijf lopen terwijl Jelle een versnapering zoekt. De sfeer is opvallend hartelijk, en de pret kan niet op wanneer Nathan grapt dat hij zijn bijdrage van hierboven de avond ervoor heeft ingestudeerd.

De uitgelaten sfeer hier werkt aanstekelijk. Waar ligt de balans tussen hedonisme en verslaving?

Denturck: 'Dat is een flinterdunne grens: wanneer ben je afhankelijk? Dat is sowieso iets waar ik zelf goed moet op letten. Gelukkig geeft mijn lichaam snel de grens aan. En eerlijk: in vergelijking met mijn collega-muzikanten voel ik mij een koorknaapje.'

'Het geromantiseerde beeld van *sex, drugs and rock 'n' roll* zegt mij niets. We gaan als band graag eens dansen, en we drinken al graag eens een Orval of een Guinness. Drugs is geen geweldige factor in ons leven.'

'Ik kan enorm genieten van een eenvoudig leven. Op een perfecte dag sta ik op, lees ik een boek in de zon met mijn koffie, maak ik een wandeling en doe ik een terrasje met vrienden. Meer hoeft niet.'

Je gaf al aan dat het geld niet meteen binnenstroomt, ondanks je succes.

'Het is heel moeilijk om van muziek te leven in België. Het meetbare succes komt altijd eerst, en het financiële succes volgt pas later. Het is niet omdat je enkele MIA-nominaties hebt, dat ze meteen een miljoen euro op je rekening storten. Dat zou goed zijn, maar helaas!' (*lacht*)

'Ik leid het leven dat ik wil leiden. Dit is alles wat ik ooit gewild heb. Financieel is het geen zeker bestaan, dat is waar, maar als ik voor een financieel zeker bestaan zou kiezen, zou ik mij dood vervelen. In een zeker bestaan zit vaak veel routine, en routine kan tegensteken.'

Het vuur van Wittgenstein.

'Absoluut. Wittgenstein zei dat het allerbelangrijkste in het leven voor hem een rijk innerlijk leven was. Het heerlijke daaraan is: dat kost geen geld.'

'Ik hou van Wittgenstein, ik vind hem een ongelooflijk denker. Het punt dat hij maakt, is dat de taal altijd tekort zal schieten. Het plakt een beeld op de werkelijkheid, en we

mogen niet vergeten dat dat beeld de werkelijkheid niet is. In het boeddhisme wordt gezegd: "Zeg tegen een kind de naam van een vogel, en het zal die vogel nooit nog zien."

'Ook in de poëzie komt dat voor. Rilke bijvoorbeeld, zegt dat je als poëet moet schrijven over dingen alsof je de eerste mens bent die ze gezien heeft. De verse blik, die nog niet bezwaard is door alle overtuigingen die je doorheen het leven verzamelt. Ik vind dat een waardevolle gedachte.'

'De muziek die ik maak is nogal geënt op de *sixties* en *seventies*. Dat zijn reeds bewandelde paden, dus dan is het aan mij om daar een nieuwe draai in te vinden, om ernaast te gaan wandelen, om af te wijken, of om op de een of andere manier mijn eigen toevoeging te doen.'

Mis je het academische aspect van de filosofie?

'Het academische niet zozeer, want ik was een heel slechte student. Ik zat meer op café of in mijn bed dan in de les. Toch heeft het een zaadje geplant, en nu ben ik veel actiever bezig met filosofie dan toen ik het studeerde, ironisch genoeg. Alle grote filosofen zijn nooit afgestudeerd.' (*lacht*)

'Ik ben dankbaar voor filosofie omdat ik het de rest van mijn leven meedraag. Het is een manier om naar het leven te kijken, om de reflex te hebben dingen in vraag te stellen. En om de waarde erin te zien om vragen te stellen, eerder dan antwoorden te geven. Als je eender welk onderwerp blijft bevragen, komt het tot leven, en wordt het bijna een organisme op zichzelf.'

'Ik zit de laatste tijd nogal veel in het taoïsme: Lao Tse, Confucius, dat soort dingen. Een enorm boeiende kijk op het leven, het stopt niet met interessant te zijn.'

Je liefde voor poëzie uit zich in je muziek. Vroeger speelde je live een op-muziek-gezette versie van een gedicht.

'*Stopping By Woods on a Snowy Evening*

van Robert Frost! De eerste keer dat ik dat gedicht las, kwam er spontaan een melodie in mijn hoofd. Ik zit met een vaag idee om voor een volledige plaat enkel bestaande poëzie op muziek te zetten. Specifiek: *The Ballad of Reading Jail* van Oscar Wilde. Dat is een gedicht van vijftig pagina's lang, een prachtig gedicht. Als ik het lees, hoor ik de muziek in mijn hoofd.'

Het is bekend dat er bij jou constant melodieën opborrelen. Hoe scheid je het kaf van het koren?

'Op een manier is dat heel organisch. Ik weet niet vanwaar dat komt, maar plots is het daar. Muziek schrijven voelt voor mij niet als schrijven, maar als gadeslaan. Als ik die melodie laat afspelen in mijn hoofd, is het alsof ik een plaat opzet die nog niet geschreven is. We zien wel waar de melodie heenbrengt: meestal gaat die 999 keer de verkeerde kant op, en plots valt iedere noot juist.'

'Ik moet het gevoel hebben dat ikzelf die song niet heb geschreven, maar dat die song zichzelf heeft geschreven. Dat vind ik belangrijk. Ik handel volgens het taoïstische '*wu wei*'-principe: je mag dingen doen, maar niet forceren. Ik mag de melodie niet naar een kant uitduwen, want dan klinkt het ook alsof die geschreven is. Voor mij is het belangrijk dat een melodie klinkt alsof ze altijd heeft bestaan.'

Wat heeft niemand jou ooit gevraagd?

'Mijn favoriete Nintendo-spel. *Zelda, Breath of the Wild*! Ik kan niet stoppen met dat te spelen. Ik heb dat spel vier of zes jaar geleden gekocht, en ik speel het nog steeds. Ik heb het nog maar twee keer uitgespeeld... Elke keer als ik opnieuw begin, laat ik de story links liggen. Laat mij gewoon verken-

nen!' ☺

Harvards heetste hangijzer: waarom is Steven Pinker zo controversieel?

Steven Pinker geldt als een van de invloedrijkste publieke intellectuelen van zijn tijd. Tegelijk schuwt hij nooit de controverse: hij bood juridische hulp aan Epstein en verdedigde 'rassen-realist' Nathan Cofnas die recent aangesteld werd aan de UGent. NOAH PUT

Stel je voor dat je een vermaard academicus bent. Eentje die tot de zeldzame soort behoort die de grenzen van de universiteit moeiteloos overstijgt. Je boeken behalen keer op keer bestsellerlijsten, en je lezingen trekken al jaren overvolle zalen. Om op een TED-talk te geraken, besluit je mee te vliegen met een van de beruchtste criminelen van deze eeuw. Twintig jaar later duikt een foto van jou op Epsteins privéjet op en kom je in het oog van de storm terecht.

Steven Pinker weet hoe het voelt om tegelijk gevierd en verguisd te worden. De Canadese cognitieve psycholoog is een van de meest gelezen wetenschappers ter wereld, én een van de meest omstreden. Terwijl zijn boeken over taal en cognitie hem al jaren zowel academische als publieke fascinatie opleveren, vallen zijn uitspraken over de genocide in Gaza, zijn vroegere contact met Jeffrey Epstein, en zijn flirt met het werk van de wetenschappelijke racist Steven Sailer al een poos in slechte aarde.

'Pinker bewees de advocaat van Epstein een vrienden-dienst, maar dat betekent niet dat hij sympathie had voor Epstein'

— Maarten Boudry, wetenschapsfilosoof

Vorige week schaarde Pinker zich bij de 95 academici die in een open brief de verdediging opnamen van omstreden filosoof en 'rassenrealist' Nathan Cofnas, nadat driehonderd UGent-medewerkers en -studenten eisten dat Cofnas' aanstelling herzien werd.

Pinker, geboren in 1954 in Montréal, is al decennialang verbonden aan Harvard, waar hij uitgroeide tot een

academische superster. Die grote invloed heeft ook een keerzijde. 'Hij heeft zich breed uitgesmeerd over verschillende domeinen, en daardoor soms ook te dun', zegt Rudi D'Hooge, professor biologische psychologie aan de KU Leuven. Pinker spreekt namelijk even vlot over taalverwerving als over politiek, gender of kernenergie.

Zijn aantrekkingskracht valt moeilijk te ontkennen. Pinker schrijft steeds helder en meeslepend, wat zijn boeken een flair geeft die aanslaat bij een breder publiek. 'Hij is een uitzonderlijke verteller', zegt D'Hooge. 'Hij schrijft stilistisch sterke boeken en weet complexe materie toegankelijk te maken voor een groot publiek.'

Controverse-machine

Dat Pinker overall iets over te zeggen heeft, levert hem geregeld kritiek op. Toen hij de beschuldiging dat Israël een genocide pleegt een *'blood libel'* noemde, joeg hij pro-Palestijnse actievoerders aan Harvard in het harnas. *Blood libels* zijn middeleeuwse antisemitische beschuldigingen waarin joden als kindermoordenaars worden afgeschilderd.

Volgens wetenschapsfilosoof Maarten Boudry is de uitspraak minder absoluut dan ze klinkt. 'Hij bedoelt niet dat iedereen die Israël beschuldigt van genocide antisemitisch is, maar dat de beschuldiging historisch uit antisemitische denkbeelden voortkomt.'

Ook zijn rol in de juridische verdediging van Jeffrey Epstein blijft Pinker achtervolgen. Naast enkele ontmoetingen – onder andere in Epsteins privéjet – hielp Pinker in 2007 een bevriende advocaat van Epstein een juridisch document te interpreteren. Pinker noemde het later een inschattingfout en distantieerde zich uitdrukkelijk van Epstein.

'Het is nochtans heel normaal dat advocaten experts raadplegen', zegt Boudry. 'Pinker bewees de advocaat van Epstein een vriendendienst, maar dat betekent niet dat hij sympathie had voor Epstein.'

En dan is er nog de kwestie-Sailer: Pinker nam een essay van Steve Sailer, een verdediger van wetenschappelijk racisme, op in de bloemlezing *The Greatest American Science Writing*. Volgens Boudry moet je de publicatie van de onderzoeker scheiden. 'Het is bovendien typisch Pinker om te zeggen: "Ik vind dat gewoon fantastisch onderzoek; wat de persoon daarnaast verkondigt, je m'en fous".'

© Judith Dodd

Steven Pinker in 2004 op een diner georganiseerd door Jeffrey Epstein, samen met onder anderen toenmalig Harvard-voorzitter Larry Summers. Die nam onlangs ontslag als professor aan Harvard vanwege zijn banden met Epstein. © US House Oversight Committee

Die houding hoeft niet te verbazen. Pinker staat bekend als een onverzettelijke voorstander van absolute academische vrijheid. Zo verbrak hij elke associatie met het wetenschappelijk tijdschrift *Nature Human Behavior*, toen het in 2022 aankondigde dat het inzendingen kon weigeren die de biologische of culturele superioriteit van een sociale groep aandragen. 'Hoe weten we dat artikelen zijn gecontroleerd op waarheidsgetrouwheid in plaats van op politieke correctheid?', verklaarde Pinker toen.

'Pinker wil vooral scoren met zijn uitspraken. En als hij daarvoor kort door de bocht moet, zal hij dat doen'

— Rudi D'Hooghe, professor biologische psychologie (KU Leuven)

Intellectueel zonder grenzen

Pinker is een academicus die zich niet laat begrenzen door expertise, en dat wordt hem niet altijd in dank afgenomen. 'Sommige academici vinden hem een nestbevuiler', zegt D'Hooge. 'Soms verwijten ze hem dat zijn info gedateerd is, of dat hij zijn boekje te buiten gaat'. Ook de wetenschappelijke thema's die Pinker uitkiest, zijn geregeld voer voor discussie. 'Hij selecteert uit de cognitieve en biologische psychologie telkens net die onderwerpen die controverse uitlokken.'

Zo gaf Pinker evolutionaire verklaringen aan cognitieve verschillen tussen vrouwen en mannen. Dat veel van zijn werk op evolutionaire psychologie steunt, is volgens D'Hooge geen toeval. 'De evolutiepsychologie is een veld dat zich snel leent tot speculatie', zegt hij. 'Het trekt dus veel "raconteurs" aan, denk maar aan Richard Dawkins (een bekend bioloog en atheïst, red.). Pinker hoort ook in dat rijtje thuis.'

De Harvard-professor is een vurige voorvechter van verlichtingswaarden en de mo-

rational optimists, hij benadrukt dat zijn opvattingen niet gestoeld zijn op een ongeleid vooruitgangsgeloof. Daarom noemt hij zichzelf een 'realist' die met harde data aantoonde dat we in de beste van alle tijden leven.

Die overtuiging botst regelmatig op scepticisme. Tegenstanders verwijten Pinker een gebrek aan nuance en een naïeve houding tegenover acute wereldproblemen. De Britse filosoof John Gray noemde een van zijn boeken zelfs 'een parodie van Verlichtingsdenken'. 'Pinker wil vooral scoren met zijn uitspraken', zegt D'Hooge. 'En als hij daarvoor kort door de bocht moet, zal hij dat doen.'

Geen charlatan

Die kritiek raakt aan een bredere kwestie. Pinker belichaamt tegelijk de sterkste en de zwakste kanten van de publieke intellectueel, en dat roept vragen op over de grenzen van die rol. 'Pinker is geen charlatan, maar zijn ongenueerde houdingen openen wel de deur voor echte charlatans om zich geloofwaardig op te werpen in het publieke debat', zegt D'Hooge.

'Anderzijds zijn er maar weinigen die zo'n positieve bijdrage hebben geleverd aan de popularisering van wetenschap bij het grote publiek als Pinker. Dat is toch een netto-positieve uitkomst.' ☺

Is dans vergankelijk? 'De bewegingen verdwijnen op het moment dat ze gemaakt worden'

Hoe kan je dans 'bewaren'? Het is een vraag die moeilijk te beantwoorden valt, maar waar kunstencentrum STUK zich toch aan waagt in het danserfgoed-festival Body of Work. 'Elke nieuwe generatie heeft eigenlijk geen referentiekader.' ELIAS FRET, GUILLAUME BEAUPREZ

20 februari, een jaar geleden, het STUK-café. De eerste editie van het gloednieuwe dansfestival Body of Work wordt plechtig geopend onder de aanwezigheid van minister van Cultuur Caroline Gennez (Vooruit). Een jaar later is ze niet aanwezig op de tweede editie. Die gaat van start op 25 april, getiteld *Re:pertoire*.

Gennez schrapte in september van vorig jaar de subsidies voor Body of Work en de bredere danserfgoedwerking van het STUK. Die waren niet structureel, dus konden ze relatief makkelijk geschrapt worden. Nadat het STUK onder meer geld bijeen schraapte bij de Nationale Loterij en de Stad Leuven, kan de tweede editie toch doorgaan.

Veel fans betuigden hun steun. 'Dat was geweldig. Voor ons voelde dat als een bevestiging van het publiek', zegt Delphine Hesters, curator van Body Of Work. 'Het is nog steeds niet het bedrag dat we aanvaankelijk kregen. Het zal dus allemaal een beetje kleiner zijn dit jaar', zegt Hesters. 'Maar we blijven doorgaan.' Voor haar is er weinig keuze. 'Als ons werk zou wegvallen, dan valt er voor de hele danssector een cruciale schakel weg.'

Dans(erfgoed)

Body of Work is dan ook niet het typische dansfestival: danserfgoed staat centraal. 'Danserfgoed is geen verleden tijd', kopt de promotekst. En laat erfgoed nu net extra moeilijk bij die kunstvorm zijn. 'Dans is niet hetzelfde als een boek of een film: we hebben geen dansmuseum of dansarchieven. Je hebt de opvoering, en dat is het', zegt Hesters.

'Het is voor dans moeilijk om zich in het collectief geheugen te nestelen'

— Rudi Laermans, professor emeritus cultuursociologie (KU Leuven)

'Dat is de zogenaamde vluchtigheid van dans', zegt Rudi Laermans, professor emeritus cultuursociologie aan de KU Leuven en een fervent dansliefhebber. 'De bewegingen verdwijnen op het moment dat ze gemaakt worden.' Dat geldt nog meer voor moderne dans, waar Body of Work zich op richt. 'In

ballet kunnen de choreografieën letterlijk in een partituur worden uitgeschreven. Maar voor moderne dans is dat veel moeilijker.'

Vorig jaar was het festival gericht op *minimal dance*, de Amerikaanse stijl waar Anne Teresa De Keersmaeker, oprichtster van dansgezelschap Rosas, op heeft voortgebouwd. Deze editie ligt de focus op danstheater, de tweede grondstroom binnen de hedendaagse dans, met een klinkende naam als Alain Platel.

'Maar de unieke danstaal die Platel hanteert, valt langs geen kanten te codificeren.' Dans is voor een groot deel immaterieel erfgoed, zegt Laermans. 'De basis van de kunstvorm is het lichaamsgeheugen. Dat zijn de sporen van het maakproces van de voorstellingen en hun opvoeringen die in de lichamen van de makers zitten. Dat laat geen materiële sporen na. Hoe geef je door wat dansers hebben aangeleverd doorheen het maken van een voorstelling? Hoe bewaar je de kennis die ze opdeden als uitvoerders? Op dat vlak vind ik de erfgoedwerking van het STUK heel belangrijk.'

Verschuivende betekenis

Bij hedendaagse dans speelt notatie bo-

vendien amper een rol. 'Video is dan vaak de enige manier waarop dans verder kan worden overgedragen', zegt Laermans. 'Maar een voorstelling wordt meestal ook slechts vanuit enkele standpunten opgenomen, dus geeft dat nog steeds een partieel beeld.' Maar er is nog een probleem. Het is eigen aan moderne dans dat voorstellingen vaak slechts enkele seizoenen meedraaien.

'Er zijn weinig hernemingen en weinig repertoires. Dat maakt het voor dans moeilijk om zich in het collectief geheugen te nestelen', zegt Laermans. 'Elke nieuwe generatie heeft eigenlijk geen referentiekader om nieuw werk op te ijken.'

Dat is bij andere kunstvormen anders. 'Je raakt geïnteresseerd in een schrijver omwille van bijvoorbeeld zijn derde boek, en je kan dan naar de bibliotheek', zegt Laermans. 'Bij een schilder zijn er overzichtstentoonstellingen. Voor dans is het enige wat je kan doen achter een video aangaan.'

Dat zegt ook Hesters: 'Er zijn nieuwe dansers, maar ook de samenleving is veranderd. Zo verschuift de betekenis van een

voorstelling mee. Zelfs voorstellingen in dezelfde tournee zijn elke dag anders. Het publiek ziet dat niet, maar het gezelschap voelt dat wel.'

Wanneer er dan toch werk van wordt gemaakt, hebben bekende dansgezelschappen zoals Rosas bovendien meer middelen om hun eigen archivering op punt te stellen. 'Een middelgroot gezelschap heeft niet de financiële middelen om een stuk te kunnen hernemen of haar eigen voorstellingen te documenteren.'

In de bres

Het is daar dat de erfgoedwerking van het STUK in de bres springt. 'Danserfgoed dreigt op lange termijn te verdwijnen. Het festival hoopt om zo snel mogelijk ook de minder bekenden van de jaren tachtig en negentig een plek te geven binnen de danserfgoedwerking.'

Voor Laermans is Body of Work slechts een stapsteen in de goede richting. 'Ik hoop dat men inziet dat dit alleen het begin kan

zijn en geen eindpunt', zegt hij. 'Wil je een juiste visie nalaten van het danslandschap van de jaren tachtig of negentig, dan kan je niet enkel de grote dansgezelschappen documenteren.'

En zo beweegt dans continu tussen 'bewaring' en vergankelijkheid. 'Het is ongelooflijk moeilijk', zegt Laermans. 'De huidige canon van dans blijft kwetsbaar.' En dat zal niet per se snel verbeteren.

Of de werking rond danserfgoed van het STUK naar de toekomst toe wel structureel subsidies van de Vlaamse Gemeenschap zal ontvangen, is immers nog niet duidelijk. Dat wordt volgend jaar beslist. 'Maar ik laat me vertellen dat er nu wel een opening zou gemaakt worden', aldus Laermans. ☛

Body of Work: Re:pertoire loopt van 25 april tot 13 mei 2026 in kunstencentrum STUK.

'Zelfs voorstellingen in dezelfde tournee zijn elke dag anders. Het publiek ziet dat niet, maar het gezelschap voelt dat wel.'

© Anne van Aerschot

NAVRAAG

tekst
beeld

Ella-Sofia Sneyers, Elias Fret
Sabine Mosman

'Komt er oorlog?' Die vraag houdt ons zodanig bezig dat **Michelle Haas** er een boek over schreef. 'Niet iedereen moet meegaan in het verhaal van defensie', vertelt ze. 'Het is ook heel gezond als jongeren de brief van Theo Francken bij het oud papier gooien.'

Michelle Haas:

'Weerbaarheid is veel meer dan de bokscub van Dries Van Langenhove'

Ik krijg hier bijna een existentiële crisis van', lacht Michelle Haas, na een vraag over het woord 'geopolitiek'. 'Ik heb mezelf ook al vaak de vraag gesteld waarom alles plots als geopolitiek bestempeld wordt.' De Nederlandse doctoraatsstudente en defensie-experte, die ondertussen al meer dan tien jaar in Gent woont, lijkt altijd present als de internationale politiek om een analyse vraagt.

In haar onderzoek spitst ze zich toe op het defensiebeleid van de Europese staten, met name de evolutie sinds de inval van Rusland in Oekraïne. Wie vreest dat Poetin tot bij ons zal optrekken, kan ook op Michelle rekenen: ze volgde de opleiding tot reservist en is actief bij onze Special Forces. 'De Belgische nationaliteit heb ik niet, maar ik ben wel bereid mijn leven te geven voor dit land. Maar we zitten wel in hetzelfde bootje als Nederland', grapt ze.

Daarnaast vond ze ook nog eens de tijd om een boek te schrijven: *Komt er oorlog? En 33 andere vragen over defensie*, ligt sinds 20 maart in de rekken. 'Vroeger had ik helemaal niets met defensie. Ieder antwoord op een van de vragen vormt een essay op zich, waarin ik ook mijn eigen zoektocht probeer uit te leggen.'

Of de combinatie van al die bezigheden haar niet overweldigt? 'Ik denk wel dat ik mijn doctoraat atypisch invul. Het is een beetje een chaos, ik werk bijvoorbeeld bijna elke avond en elk weekend. Maar ik vind het eigenlijk geweldig om te puzzelen aan zo'n onderzoek, zelfs als ik gewoon een hele dag achter mijn computer zit.'

Komt er oorlog?

Michelle Haas: 'Een van de conclusies uit het boek is dat de kans op een oorlog waarin wij betrokken worden, groter is dan de afgelopen decennia. Dat mag niet verbazen. Wat oorlog exact is, wordt ook steeds waziger: we zitten nu niet in een oorlog,

maar volgens veel leiders is er wel een *blurry line* tussen vrede en conflict.'

Zal de vrees voor oorlog niet tot een self-fulfilling prophecy leiden? Er zijn heel wat parallellen te trekken met het begin van de Eerste Wereldoorlog.

'In theorie is het altijd beter wanneer niemand zich bewapent, en in sommige situaties staat bewapening inderdaad gelijk aan jezelf onveiliger maken. Maar als een ander land capaciteiten opbouwt én intenties uitspreekt én agressieve acties onderneemt in andere landen, dan moeten we daar wel op reageren.'

'Het Kremlin toont regelmatig een kaart van Europa, waarbij een aanval op Brussel wordt geïnsinueerd, of dat de Baltische staten geen bestaansrecht hebben. Dat moeten we heel serieus nemen. Het zou nu dus veel onveiliger zijn om ons niet te bewapenen.'

De vredesbeweging zal juist zeggen dat je daardoor bijdraagt aan de onveiligheid.

'Het alternatief vind ik veel gevaarlijker. De vredesbeweging verwijst altijd naar het klassieke veiligheidsdilemma, maar in het beste scenario betekent het dat jij je bewapent, en de andere staten niet. Ze zijn blind

voor de intenties van Rusland: het is eenvoudig om te ontkennen dat er een strategie achter het regime van Poetin zit, maar die gedachte is veel te westers.'

'Er zijn natuurlijk ook risico's verbonden aan herbewapening. Je mag de maatschappij niet ontwrichten door het geld dat nodig is voor defensie, weg te halen bij de meest kwetsbare mensen in de samenleving. Dat is juist wat Rusland wél probeert te doen.'

'Het debat gaat soms te weinig over wat de exacte doelstelling van defensie is. Na de Koude Oorlog draaide het vooral om *out-of-area* missies, en daar kun je terecht heel veel kritiek op hebben. Maar nu zijn onze investeringen eigenlijk volledig uit solidariteit met de territoriale integriteit van onze NAVO-bondgenoten.'

Had je het gevoel dat er nog zoveel vragen over defensie onbeantwoord bleven? In je boek behandel je er maar liefst 34.

'In de media gaat inderdaad bijna continu over defensie, maar de fundamentele vragen blijven liggen. Die heb ik in mijn boek proberen uitleggen en nuanceren. Het is meer dan een pleidooi voor herbewapening: ik probeer ook mijn eigen zoektocht uit te leggen. Ik kom uit een nogal pacifistisch nest en als bachelorstudent heb ik zelf nog

Bio

- 29 jaar
- Afkomstig uit Vlissingen (Nederland)
- Woont in Gent
- Studeerde Politieke Wetenschappen en Conflict and Development Studies aan UGent
- Parlementair medewerker voor Wouter De Vriendt (Groen), en tevens beleidsadviseur rond defensie, buitenlandse zaken en ontwikkelingssamenwerking voor de partij (2020-2023)
- Werkt sinds 2024 aan haar doctoraat over defensiebeleid en dreigingsperceptie in Europa, verbonden aan UGent en Egmont Institute
- Actief als reservist in het Belgische leger

'Ik zou niet zeggen dat de VS totaal geen bondgenoot meer zijn. Ik hoop gewoon dat we in principe zonder hen kunnen.'

© Sabine Mosman

meegelopen in vredesprotesten.'

'Op die manier is het boek een antwoord op mijn eigen vragen van zoveel jaren geleden. Ik sprak bijvoorbeeld ooit met een Oekraïense klimaatactiviste, die tegelijkertijd een grote voorstander van herbewapening was. Ik vond dat paradoxaal, totdat ze zei: "Oorlog is de grootste klimaatcrisis die je kunt krijgen."

Is het gemeenschapsgevoel in ons land sterk genoeg voor een oorlog? Zijn er niet te veel interne tegenstellingen?

'Het verhaal van defensie, als het er echt op neerkomt, draait om de bereidheid je leven te geven voor je land. Militairen hebben dus sowieso een gemeenschappelijk verhaal dat hen bindt. In België merk je ook meer verbondenheid tussen het leger en het koningshuis: een militaire parade op de nationale feestdag, kennen we in Nederland niet. Maar je hebt hier dan wel weer een premier die weigert om "Vive la Belgique" te zeggen.'

Bij de introductie voor het vrijwillig dienstjaar, zei Theo Francken dat we te 'vadsig' zijn geworden. Ga je met dat soort taalgebruik jongeren voldoende kunnen motiveren voor defensie?

'Heeft hij dat echt gezegd? Ik vind het heel storend dat de jeugd voortdurend verwend en naïef genoemd wordt. Het is ook supergezond als jongeren beslissen die

uitnodigingsbrief bij het oud papier te gooien omdat ze niets met defensie te maken willen hebben. Niet iedereen móét mee in dat verhaal, maar je mag door de communicatie of door aannames ook geen jongeren wegduwen.'

Weerbaarheid is nog zo'n begrip dat altijd blijft terugkomen. Hoe zou je dat omschrijven? En is onze samenleving weerbaar genoeg?

'Voor mij betekent het dat we in tijden van geopolitieke verharding of turbulentie de nuance blijven zien en naar elkaar blijven luisteren. Soms is het dus eerder iets verzachtends. We moeten heus niet allemaal een vechtsport leren. "Weerbaar" is meer dan de bokscub van Dries Van Langenhove.'

'Op Nederlandse conferenties worden er soms dingen gezegd die in België een kleine diplomatieke rel zouden veroorzaken'

'Het is een heel breed begrip, waar iedereen zijn eigen invulling aan moet kunnen geven. Eigenlijk betekent maatschappelijke weerbaarheid vooral dat we allemaal wat beter op elkaar letten. Het moet iets inclusiefs zijn, terwijl sommigen zich nu juist afgestoten voelen door dat woord.'

Als je moet kiezen: de NAVO of een eengemaakte Europese defensie?

'Het is voor mij ondenkbaar om de bestaande structuren van de NAVO binnen Europa op te bouwen. Maar daarbinnen kun je er wel voor zorgen dat Europa een sterkere stempel drukt op de transatlantische beleidsplannen. Uiteindelijk is de NAVO de som van alle lidstaten en hun capaciteiten.'

'In een utopie heb je beide. Maar het zou zoveel meer geld en jaren kosten om het hele samenwerkingsverband binnen de NAVO, onafhankelijk binnen Europa op te bouwen. Zelfs een scenario van de NAVO min de VS is realistischer dan een Europees leger. Daarop moeten moeten we ons voorbereiden.'

Zijn de VS nog wel een logische bondgenoot?

'Ik zou niet zeggen dat de VS totaal geen bondgenoot meer zijn. Ik hoop gewoon dat we in principe zonder hen kunnen. Het is vorig jaar heel duidelijk geworden dat economische dwang een geopolitiek machtsmiddel is geworden, maar de VS zien ook in dat ze hier belangen hebben.'

'Ze hebben bijvoorbeeld veel baat bij hun militaire aanwezigheid in Europa, en ook hun nucleaire paraplu hier wordt nog niet dermate in twijfel getrokken. Maar we weten bijvoorbeeld wel heel duidelijk dat de VS hun conventionele bijdrage voor de NAVO willen afbouwen. En Europa moet daarop anticiperen.'

Wat betekent het woord 'geopolitiek' voor jou?

'Statelijke dreigingsperceptie, waar mijn doctoraat deels over gaat, is heel erg bepaald door geopolitiek. Uiteindelijk draait dat om hoe de internationale politiek wordt vormgegeven door geografie en de natuurlijke grenzen van staten. Tegelijkertijd overstijgt wereldpolitiek de landsgrenzen van vandaag meer dan ooit, maar "geopolitiek" wordt inderdaad vaak verkeerdelijk als synoniem gebruikt.'

'Terug naar die dreigingsperceptie: geografie bepaalt niet waarom Hongarije en Slowakije meer pro-Russische Europese staten zijn, of waarom de dreigingsperceptie in Nederland hoger is dan in België. Dat gaat ook over zaken als strategische cultuur en historische ervaringen.'

Welke centrale inzichten heb je al opgedaan in je onderzoek?

'Toen ik aan mijn doctoraat begon, in 2024, bekeek ik vooral de impact van de grootschalige invasie in Oekraïne. Wat was de initiële reactie van staten? Hoe hebben ze hun nationale veiligheidsstrategieën omgevormd? Ondanks dat veel meer staten Rusland nu echt als een bedreiging zien, vullen ze hun strategische visie heel anders in, waardoor de beleidskeuzes ook verschillend zijn.'

'2022 werd beschouwd als de grote wake-up call voor Europa. Een echte Zeitenwende. Terwijl voor veel staten 2014 de grote waarschuwing was, en anderen pas sinds de tweede termijn van Trump echt wakker geschoten zijn. Die landen ervaren zelf veel minder dreiging, maar voelen de transatlantische druk des te meer, en gaan daardoor overstag.'

'Europa is momenteel verdeeld in de mate waarin ze de urgentie ervaren. Dat gaat nog voor frictie zorgen de komende jaren, aangezien dit geen tijdelijke crisis is, maar een realiteit op de lange termijn.'

Wat kon je in het boek kwijt, dat niet in je doctoraat past?

'Een doctoraat is heel gespecialiseerd. Het is nog steeds een vrij breed onderzoek en ik doe dat supergraag, maar toch blijft de maatschappelijke meerwaarde beperkt qua academische output, zeker in de eerste jaren. Het analytische van de academische context kun je uiteraard wel meenemen naar het publieke debat, waardoor je inherent genuanceerder bent. Of zou moeten zijn.'

Hoe is het om zo vaak in de media te verschijnen?

'De vertaalslag van je onderzoek naar de media maken is echt moeilijk, dat mag je niet onderschatten. Maar het is een privilege dat ik zoveel belastinggeld krijg om me te specialiseren, dus vind ik het mijn maatschappelijke plicht om me in het debat over internationale dreigingen te begeven. Soms maakt iets makkelijker uitleggen het juist zoveel waardevoller.'

'Toen ik aan mijn doctoraat begon, was het mijn doel om in de eerste zes maanden een opiniestuk te schrijven. Na enkele weken had ik al een idee en werd dat gepubliceerd, en sindsdien is de bal beginnen rollen. Ik hou ook een Excel-sheet bij van al mijn stukken om wat controle te behouden: heel militair gestructureerd.' (lacht)

'Mijn eerste keer in Terzake was ik nog aan het herstellen van een verkoudheid en zó zenuwachtig, dat mijn stem vervormde. Nadien schreef iemand zelfs op Twitter: "Valt het jullie ook op dat Michelle Haas spreekt zoals Acid?" Maar ik wist dat ik geen nee had kunnen zeggen op het verzoek, an-

© Sabine Mosman

ders zouden ze nooit meer bellen. Nu kan ik er goed om lachen.'

'Het is keihard werken om in de media te groeien. Mee zijn met de actualiteit is al een fulltime job op zich. Je mag ook geen fouten maken: analyses blijven aan je plakken. Ik zal nooit een journalist terugbellen als ik geen vertrouwen heb in het thema: dat heb ik aan mezelf beloofd.'

Je bent al elf jaar in België. Wat vind je het opvallendste verschil met Nederland?

'Ik vind Nederlanders vreemder tegenwoordig, en zij zien mij ook echt als Belg. Nederlanders zijn veel meer *to the point*, natuurlijk. Op conferenties worden er soms dingen gezegd die in België een kleine diplomatieke rel zouden veroorzaken. De Belgische terughoudendheid en nuance hebben een zekere charme.'

'Toen ik hier net aankwam als jonge student, vond ik het wel lastig om contacten te leggen met anderen, terwijl je in Nederland direct ieders vriend bent. De oprechtheid daarvan ben ik dus ook in vraag beginnen stellen.'

'Ik zou eigenlijk graag voor de Belgische nationaliteit gaan, maar dan verlies ik mijn Nederlandse. Maar ik ben reservist in het leger, dus ik zou wel mijn leven mogen geven voor dit land. Ik sluit ook niet uit dat ik op termijn volledig Belg word: ik blijf echt heel graag hier.' ☺

Veto's & Vriendenboekje

Wat was je grootste droom als kind?

'Danseres worden. Ik hou heel erg van muziek en dans eigenlijk nog steeds elke dag. Het is een heel goede ontlasting van stress.'

Wat zou je laatste avondmaal zijn?

'Dan kies ik voor Indonesische rijsttafel. Ik vind het echt jammer dat je dat in België nergens vindt.'

Op welk dier lijk je het meest?

'Ik heb twee katten, Bonnie en Meesje. Meesje is heel erg schuw en graag op zichzelf, en Bonnie is juist heel assertief. Ik hoor vaak dat ik een goede combinatie van de twee ben.'

Wat zou je doen met een miljoen?

'Huizen kopen voor mijn moeder, zus en mezelf. Dat is wel niet heel humanitair, dus ik zou ook een deel weggeven. Of luchtafweer boven mijn eigen huis plaatsen.' (lacht)

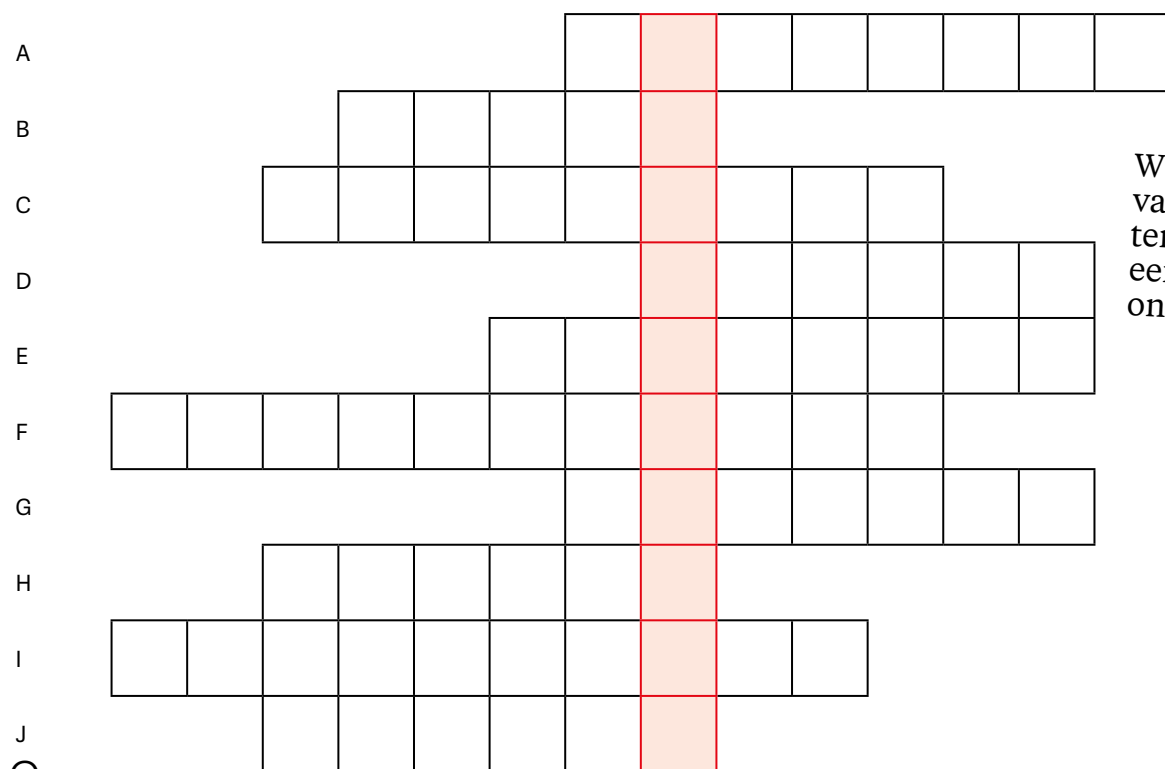
Sjarels Crypto

Deze crypto is speciaal! Elk woord bevat alle letters van het woord dat daarvoor kwam.

Als het eerste woord bijvoorbeeld 'lacrosse' zou zijn, dan kan het tweede woord 'laser' zijn.

Wil je de oplossingen van vorige crypto's terugvinden? Neem een kijkje op ons online cryptoarchief!

Opgaven

- A langzaam hè, die (mythe)
 B Koks, presenteert! In formatie!
 C vriendelijk, zal je niet shockeren
 D in stijl door het water lopen
 E het begin van je brood kwijt
 F voor maar een moment Excalibur uit de steen kunnen trekken en gelijk staan met koning Arthur
 G lijkt uit een kanon schieten
 H techno in de tunnel
 I Zeus ziet er heel mooi uit op een afstandje
 J sterf, of vertel me: O komt voor de P en... F

win!

Veto mag twee vrijkaartjes voor Cinema ZED weggeven! Stuur het juiste middenwoord in voor zondag 26 april naar puzzel@veto.be en wie weet mag jij er eentje in ontvangst nemen!

De winnaars van de vorige puzzel zijn **Hanne Polspoel** en **Jacob Keppens**! Proficiat. Cinema ZED neemt verder contact op met jullie.

PUZZEL

Sudoku

6		1				2		
	7	5		3		8		
4				8				5
2		8	3		5			9
						3		6
		9	1		6			
	4	6			8		3	
			4			5		
1	7	5		3				2

Slitherlink

Probeer een gesloten lus te maken zodat elk vakje met een getal erin zodanig veel lijnen rond het vakje heeft! Er is maar één oplossing.

0			2	0	
		0			1
	1		1	2	
	1	2			2
		2		3	
1		0		1	

© Amélie Braem

Horoscoop

Steenbok (22/12 - 19/01)

Vandaag neem je na lang getreuzel eindelijk een beslissing. Jammer dat het de verkeerde is. Maar hé: vooruitgang is vooruitgang.

Waterman (20/01 - 18/02)

Als je je kaarten vandaag goed speelt, kan je racisme beëindigen.

Vissen (19/02 - 20/03)

Blijf dicht bij jezelf en hou je weg van drama. Behalve als het gaat over je beste vriend(in), steek dan je neus er maar tussen.

Ram (21/03 - 19/04)

Iemand gaat je deze week irriteren. Je weet al wie. Bereid nu je passief-agressieve reactie voor!

Stier (20/04 - 20/05)

Je hebt grootse plannen en je bent met je hoofd in de wolken al aan het dromen over de volgende reis. Maar belangrijk advies: zorg dat je eerst je weekboodschappen kunt betalen!

Tweelingen (21/05 - 20/06)

Op liefdesgebied zijn er minder sprankels dan je zou willen,

maar dat is tijdelijk. Hopelijk.

Kreeft (21/06 - 22/07)

Zet je vandaag met je rug naar de prof. Hij zal je moed belonen.

Leeuw (23/07 - 22/08)

Je gaat deze week je pad door jouw chaotische leven vinden. Hij eindigt bij de koelkast.

Maagd (23/08 - 22/09)

Wees wat minder stijf, wat meer *go with the flow*. Als je dat doet, staat er misschien wel een frisse pint op jou te wachten.

Weegschaal (23/09 - 22/10)

Je zal voor grote financiële uitdagingen staan: uitgaan of niet. De sterren raden alleszins een vodka-cola aan.

Schorpioen (23/10 - 21/11)

Jij gaat deze week vijfmaal: 'ik ga productief zijn' zeggen. Uiteindelijk ga je maar blijven scrollen op je gsm.

Boogschutter (22/11 - 21/12)

Swipe op Tinder drie keer links, één keer naar boven en twee keer naar rechts en vind je ware liefde.

Jenever en ijshockey: het beste en het gekste dat studentenverenigingen je de komende drie weken aanbieden

Niet elke cantus is dezelfde. En niet elke studentenactiviteit is even voorspelbaar. 'De Kringtip' geeft je elke maand het beste en het gekste mee dat studentenverenigingen en kringen organiseren. FEMKE VAN CROMBRUGGE

Doe mee aan VRG's BK Leberschuss

Dinsdag 24 maart, 20u30
 Wie praat er nog over bierpong? Leberschuss is hét nieuwe drankspel onder studenten. In elke fakbar zie je tegenwoordig vier mensen gebogen over een veel te lage tafel, gewapend met een kroonkurk en een overdosis zelfvertrouwen. Wie denkt de beste te zijn van heel België, kan dat bewijzen door zich aan te melden voor het **Belgisch Kampioenschap Leberschuss** van VRG. Om kans te maken op de titel en eeuwige roem moet je op dinsdag 24 maart afzakken naar Alma 2. Verliezers hoeven niet te treuren: achteraf barst er nog een stevig feestje los met een top-dj.

Ga ijshockey'en met LBK

Donderdag 26 maart, 23u50
 Tijdens zijn studententijd begeeft elke student zich wel eens op glad ijs. Om daar alvast voor te trainen neemt LBK de boeren (en sympathisanten) mee naar de ijsbaan in de nacht van 26 op 27 maart. Verwacht geen rustig rondjes schaatsen, maar een stevig potje **ijshockey**. Ideaal voor wie zijn innerlijke topsporter wil bovenhalen, of gewoon eens iets anders wil doen dan toeghangen.

Word gejeneverdropt met Chemika

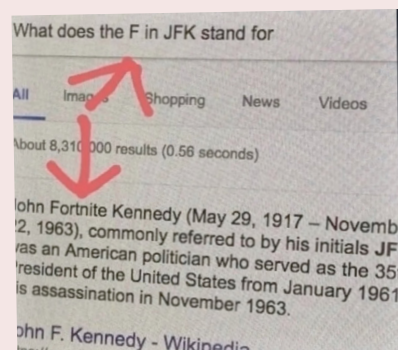
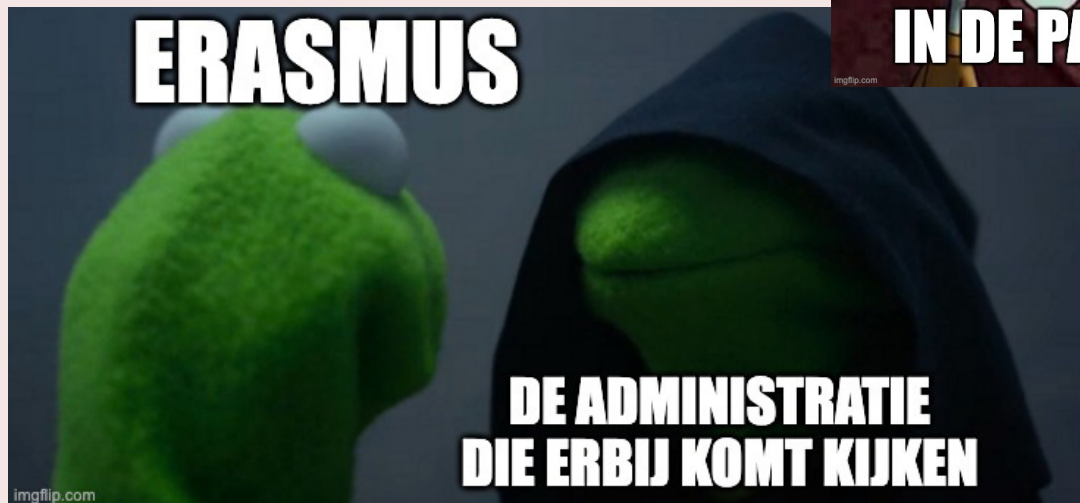
1 april 2026, 19u
 Hoewel chemici met veel formules bezig zijn, zal ethanol hen in de praktijk het meeste steun en toeverlaat bieden. Zo ook op de jaarlijkse **jeneverdropping** van Chemika. Deelnemers worden meegenomen uit het vertrouwde Chemikalokaal naar een koud en donker bos. Met enkel een kaart, een zaklamp en een fles jenever op zak trotseren ze de gevaren van de nacht. Enthousiasmingen met een uitstekend oriëntatiegevoel en een getrainde lever moeten zich dus aanmelden bij Chemika. En wie weet ben jij de eerste persoon die de Leuvense skyline aanschouwt op 1 april. ☺

Wil je dat de origineelste activiteit van jouw faculteitskring of studentenvereniging hier ook tussenstaat? Stuur ze ons via kringtip@veto.be.

PUZZEL

KU LEUGEN

KU Leugen is *Veto's* satirerubriek. Humoristen, memedeskundigen en draakstekers, wees welkom! Vind jij jezelf ook zo verschrikkelijk grappig? Stuur je grapjes en memes door naar **kuleugen@veto.be**.

een student,
hoe zijn thesis
gaat in maart

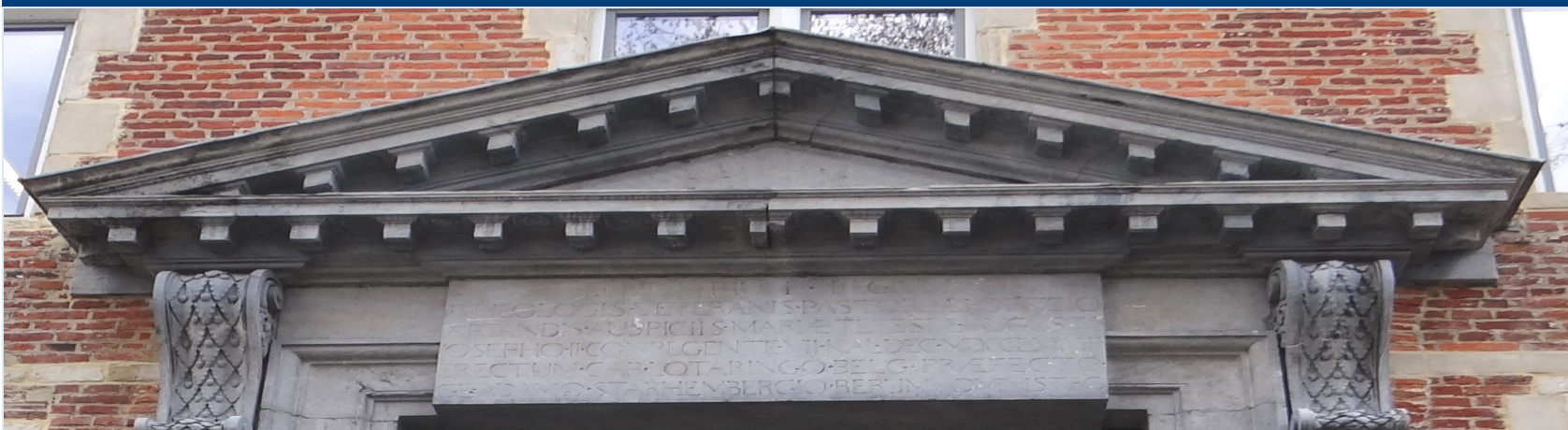
Colofon

Elias Fret Hoofdredacteur en v.u.	
Kimberly Vrancken Adjunct-hoofdredacteur	
Femke Van Crombrugge Adjunct-hoofdredacteur	
Pieterjan Douchy Redacteur Onderwijs	
Jutta Heylen Redacteur Student	
Antonie Schoofs Redacteur Internationaal	
Noah Put Redacteur Opinie	
Guillaume Beauprez Redacteur Cultuur	
Pieter-Jan Bossuyt Redacteur Onderzoek	
Sabine Mosman Redacteur Foto	
Sousanna Zacharian Redacteur Illustratie	
Ines Vandebeek Redacteur TVeto	
Ella-Sofia Sneyers Verantwoordelijke Navraag	
Sidney Oe Verantwoordelijke Puzzel	
Simeon Duwel Verantwoordelijke Lay-out & IT	
Andreas Everaerts Verantwoordelijke Eindredactie	
Robin Geukens Verantwoordelijke Instagram	

Eindredactie Simeon 'Guillaume 'Noah 'Antonie Schoofs' Put' Beauprez' Duwel, Kimberly Vrancken, Arthur Vits, Jokūbas Pilkis, Jutta Heylen, Elias Fret, Mabel Apers, Pieterjan Douchy, Andreas 'een hogedrukreiniger' Everaerts, Liang Yu Gao, Dreas Detobel, Amélie Braem, Lena Leroy, Servaas Verhelst, Judith Dodd, Ella-Sofia Sneyers **Schrijvers** Amélie Braem, Willem Bakelants, Femke Van Crombrugge, Pieterjan Douchy, Annabelle Verhulst, Arthur Vits, Noah 'Antonie Schoofs' Put, Femke Van Crombrugge, Emma De Pelsmaker, Jutta Heylen, Kaat Vleugels, Rutger 'airfryer' Hermans, Maité Fabry, Lisa van Leeuwen, Kato De Bruycker, Sidney Oe, Amélie Braem, Maité Fabry, Pieter-Jan Bossuyt, Lotte Dierens, Sidney Oe, Milo De Caluwe, Elize De Ryck, Zoë Bontoux, Lucia Vandenbergh, Kimberly Vrancken, Antonie 'Guillaume Beauprez' Schoofs, Elias 'Luchtontvochtiger' Fret, Ella-Sofia Sneyers, Guillaume 'Noah Put' Beauprez **Vormgeving** Simeon Duwel **Fotografen** Violette Vandervelden, Antonie Schoofs, Femke Van Crombrugge, Miro Vermeulen, Simeon Duwel, David-Cristian Preda, Liv Fontaine, Nuria Florizoone, Armani Snoeys **Illustratoren** Sousanna Zacharian, Judith Dodd, Lisa van Leeuwen **TVeto** Willem Bakelants, Emma De Pelsmaker, Marthe Temst, King David Ngambi, Lucia Vandenbergh, Emma Kermans, Brecht Maes, Ines Vandebeek **KU Leugen** Noah 'Noah Put' Put, Antonie Schoofs, Pieterjan Douchy, Kimberly Vrancken, Simeon Duwel (archief) **Cover** Simeon Duwel **Crypto** Sidney Oe, Niels 'Afzuigkap' Libeer

Wil jij hier volgende keer ook tussenstaan? Kom dan naar onze redactievergaderingen op donderdag om 20u op 's Meiersstraat 5, 3000 Leuven, en beantwoord de vraag **'Met welk huishoudelijk toestel stuur jij het liefst berichten in Google Chat?'**

THEOLOGIE EN RELIGIEWETENSCHAPPEN STUDEREN?

Ben je geboeid door **religie**, **zingeving** en **spiritualiteit**?

Wil je meer weten over de **rol van religie** in de hedendaagse samenleving?

Wil je je kennis over de **verschillende wereldreligies** verdiepen?

Neem dan zeker een kijkje in het opleidingsaanbod en ontdek de

**BACHELOR- EN MASTEROPLEIDINGEN IN DE
THEOLOGIE EN DE RELIGIEWETENSCHAPPEN**

Ook korte opleidingen + verkorte trajecten mogelijk
Extra mogelijkheden voor werkstudenten

MEER INFORMATIE:

Faculteit Theologie en Religiewetenschappen, Sint-Michielsstraat 4, 3000 Leuven

info.theologie@kuleuven.be

www.theo.kuleuven.be

tel: 016 32 38 28

